

EA 32587

Eesti Nooresoo Kasvatuse Seltsi
A. Paasits.
aruanne ja tegewuse ülewaade
1910. aastal.

*Gerhard Lind
20/X 1911*

ENSV
Riiklik Avalik
Raamatukogu

EA 32587

Tartus, 1911.

Eesti Nooresoo Kasvatuse Seltsi wäljaanne.

EV(87) 27(89)

Trükitud „Postimehe“ trükikojas, Tartus.

ENSA
Kilnik Avastik
Trükikoja

EA 21 26+

A. Pääselts.

Üleüldised teated.

1910. aasta oli Eesti Nooresoo Kaswatusel Seltsi tegevuses üks elawamatest ja edurikkamatest. Alati seda aastat kartusega: kui eestseisus 17. jaanuaril eelarwe ette pani, teatas ta, et wäljaminekud sissetulekutest 1000 rubla wõrra suuremaks ähwardawad tõusta, eestseisus aga nende katmiseks ühtegi teed ei tea. Isegi üleüldine koosolek ei teadnud ühtegi wäljapääsemiseteed juhatada. Ehitati siis lootuse pääle. Lootused läksiwad hiilgawamalt täide, kui seda oodata oleks juletud. Aasta jooksul ei ole selts kitsikust kannatanud. Osa-wõtmine seltsi wastu on tõusnud, tema ettewõtted, mis järjest laienewad, hakkawad ikka enam ja enam seltskonna tähelepanemist enese pääle tõmbama, usaldust ja toetust wõitma. Selts ajab oma juuri ikka sügawamale ja sügawamale rahwa südamesse. Seda ei tunnista üksi see asjalugu, et Tartus tema liikmete arw aasta jooksul poole wõrra on kaswanud, mida wast elawama liikmete kogumisega wõiks seletada, waid liikmete arw on ka wäljaspool Tartut kõwasti kaswanud. Järjest tõuseb ka kingituste arw Eesti tütarlastekooli kui ka seltsi hääks. Ei ole kinkijad üksi need, kes seltsi tegewusest otsekohe ise kasu saawad, olgu et nende lapsed seltsi kooli nüüd ehk edaspidi tarwitawad, waid just need, kes nende aadete ja püüete eest, mis Eesti Nooresoo Kaswatusel Selts oma lipukirjaks on seadnud — Eesti nooresoo kehalise, waimlise ja hingelise, kõigekülgse kaswamise, kosumise ja edenemise eest hoolt kanda — waimis on jõudu mööda ohwrid tooma.

Liikmeid

oli seltsil 1910. aastal 599. Elukoha poolest oliwad 514 Tartust, 85 wäljastpoolt Tartut. Nendest on 13 asutajat, 45 on 1906. aastast saadik, 19 1907. aastast, 20 1908. aastast, 20

1909. aastast saadik liikmed, kuna 1910. aastal 482 uut liiget juurde on tulnud. Nendest maksivad liikmemaksu 4 liiget à 25 rbl., 1 liige 20 rbl., 2 liiget à 15 rbl., 6 liiget à 10 rbl., 1 liige 7 rbl., 34 liiget à 5 rbl., 1 liige 4 rbl., 43 liiget à 3 rbl., 3 liiget à 2 rbl. 50 kop., 39 liiget à 2 rbl., 3 liiget à 1 rbl. 50 kop., 259 à 1 rbl., 204 liiget à alla 1 rubla.

Liikmete nimekiri on tagapool täielikult ära trükitud.

Eestseisus

seisis koos 15 liikmest, kes omawahel ametid järgmiselt ära jaotasiwad: esimees — toimetaja Jaan Tõnisson, abid — ajakirjanik Anton Jürgenstein ja arst Heinrich Koppel, kassapidaja — pangaametnik Friedrich Uibopuu, abid — mõisapidaja Eduard Kuusik ja advokat Jaan Laur, kooli-kassapidaja — koolidirektor Peeter Põld, kirjatoimetaja — ajakirjanik Märt Raud, abid — pangaametnik Oskar Liigand ja proua Julie Sarw. Ilma iseäralise ametita oliwad eestseisuses: arst Anton Schulzenberg, kooliõpetaja Hans Walk, advokat Karl Parts ja arsti proua Annette Kengsep.

Eestseisus pidas 21 koosolekut ära. Nendest oliwad ühised: Karl Arrak'u kapitali walitsusega 1, koolikuratoriumiga 2, ehitusetoimekonnaga 2, ja kahest wõtsiwad kohalikud kooliõpetajad kutsutud nõuandjatena osa.

Kuna eestseisus wäga rohkearwuline oli, siis oli tihti raske tarwilikku osa liikmeid kokku saada, sellepärast otsustas selts 1911. aastal liikmete arwu kolme wõrra vähendada.

Üleüldiseid koosolekuid

oli järgmisel arwul: 1 pääkoosolek, 4 üleüldist ja awalikku koosolekut, kus iseäranis Eesti Tütarlaste-koolisse puutuwaid, kui ka üleüldiseid kaswatusteadlisi küsimusi ja liikmete kogumise korraldamist harutati. Awalikka koosolekuid oli 2. Ühe pääl harutati laste toitmise küsimust, ja temast osa wõtma kutsuti iseäranis algkoolide laste wanemaid. Teine oli haridusepäew, millest iseäranis rahwakooliõpetajad ja hariduseseltside asemikud üle maa osa wõtsiwad. Pääle selle on 3 kõneõhtut olnud. Kõik need koosolekud on „Wanemuises“ ära peetud, kes oma ruumid lahkesti ja ilma maksuta Seltsile tarwitada on andnud.

Koosolekutel ja kõneõhtutel on kokku 17 kõnet peetud. Osawõtmene neist oli wõrdlemisi õige elaw. Kõnelejad ja kõneained oliwad järgmised: Toimetaja J. Tõnisson: kooliõpetajate paiukikassast; kuhu me oma lapsi edasi saadame? kuidas saame Eesti Tütarlaskeskooli ehitamiseks raha kokku?

P. Põld: käsitööõpetamisest koolis; mis koolilaste toitmise korraldamiseks väljamaal on tehtud? õpeabinõuude ja õperaamatute muretsemisest; meie eestikeelsete koolide senised äranägemised; kuidas Eesti Tütarlastekool töötab.

C. Niggol: Mis tingimata tuleks teha, et kodune enne-kooliaegne kaswatus oma ülesannet rahwa kehaliseks, waimliseks ja kõlbliseks edenemiseks paremini täidaks?

A. Koger: Laste toitmise.

J. Neumann: Laste toitmise katsed Tartus.

H. Margens: Kooliõpetajate paiukikassa küsimus.

J. Sarw: Looduseteadliste õpeabinõuude muretsemisest; ooduseteaduse, füüsika ja matemaatika õpetamisest (füüsika proowitunniga).

M. Kampmann: Eesti Tütarlastekooli maja eelplaan ja eelarwe; kodumaa tundmise õpetamisest koolis.

K. Pastak: Wene keele õpetamise korraldusest emakeelsetes koolides.

Seltsi ülesanded.

Seltsi pääjõud ja tähelepanemine on Eesti Tütarlaste-kooli ülespidamise pääle koondatud. Uue koolimaja ehitamiseks osteti plats ära ja tehti maja ehitamise asjus eeltöösid.

On katsutud algkoolide tarwidustele wastu tulla ja kaswawa nooresoo terwise eest üleüldse hoolt kanda.

Seltsi kaudu määrati kehwestele lastele kooliraha maksmiseks abiraha ja anti koolidele õperaamatute muretsemiseks abi.

Senini ei ole seltsil algkooliõpilaste koolirahast wabastamiseks wõimalik olnud suuremaid summasid määrata, et selleks tema aineline jõud liig wäike on olnud. Tulewikus, kui Karl Arraku kapitali tarwitusele saab wõtta, on selles asjas wõimalik enam ära teha. Kuid üksiku seltsi abi jääb siin ikkagi wäikseks, sest et tarwidused wäga suured on. Kehwi lapsi, kes kooliraha maksta ei suuda, on wäga palju. Nii mõnedgi nendest peawad ilma kooliõpetuseta jääma, sest et Tartus koolisid liig wähe on. Sellepärast ei tohi unustada, et üleüldise õpetuse andmise korraldamine linna omawalitsuse asi on, kes selle eest hoolitsema peab, et kõigil lastel alghariduse saamine wõimalik oleks.

Seltsil on pääleselle niisuguseid algkoolide tarwidusi silmas pidada, mille täitmist linna omawalitsuselt mitte loota ei ole. Need on laste toitmise korraldamine ja

kaswawa nooresoo terwise eest hoolitsemine mängude ja kehalikkude harjutuste kaudu.

Üleüldist arusaamist hariduse ja kaswatusse üle katsusiwad kõneõhtud ja awalikud koosolekud laiale laotada.

Pääleselle on selts katsunud noortele inimestele suwekohtade ja teenistuse muretsemise juures abiks olla.

Eesti Tütarlastekool.

Möödaläinud aasta on Eesti tütarlaste-koolile edasikaswamise aasta olnud. Üheltpoolt loodi ülewale V klass juurde, teiselt poolt katsuti juuri sügawamale ajada kolmanda ettewalmistuse-klassi awamise läbi, mis üleminekut kodust kooli peab aitama kergendada. Kooli iseloom, mis aasta-aastalt ikka enam nähtawale peab tulema, omandas ühtlasi selgema kuju. Wõeti mitmed põhjapanewad uuendused käsile ja püüti osaltgi neid nõudmisi, mis Eesti kooli kui uuendusekooli kohta seatud, täita. Alustatud tööga on waated selgunud, õigete sihtide ja teede äratundmises põhjalikumaks mindud.

Õpilaste arw oli koolis 1910 a. jaanuaris 332. Juurde tuli aasta jooksul 105 õpilast, ära jäi 62, seega oli üleüldine õpilaste arw aasta lõpul 375. Rohket ärajäämist arwu tuleb sellega seletada, et paljudel lastewanematel selle kohta kindel arusaamine puudub, kuhu kooli oma last panna, mis kool lastest teha võib ja mis väljaspool tema wõimu seisab. Ei jõua laps puudulise ande, puuduliku ülewaatuse ehk hooletuse pärast edasi, siis antakse seda koolile süüks, kes mitte küllalt wali ei ole karistama ehk mitte õpetada ei oska, ja pandakse laps teise kooli. Sagedasti tuleb siis õpilane aasta wõi paari pärast tagasi, ilma et ta palju kaugemale oleks jõudnud. Päril kahju on niisugustest rändajatest, iseäranis wastuwõtmise-eksamil!

Õpilastest oliwad Tartu linnast pärit 167 ehk 49,5%, Tartu maakonnast 125 ehk 32,3%, mujalt Liiwimaalt 50 ehk 13,3%, Tallinnamaalt — 20 ehk 5,4%, Sise-Wenemaalt 12 ehk 3,2%, üks wäljamaalt — 0,3%.

Usutunnistuse järele oli Ew. Luteruse usku 359 õpilast, Greeka-Katoliku usku 16. Jaanuari-kuu algul oli õpilaste arw 385.

I ettewalm.-klass	17	II-b klassis	38
II „ „ „	34	III-a „ „ „	32
III „ „ „	42	III-b „ „ „	39
I-a klassis	28	IV-a „ „ „	27
I-b „ „ „	30	IV-b „ „ „	28
II-a „ „ „	32	V „ „ „	38

Waranduslise seisukorra poolest wõib kooliõpilasi järgmistesse liikidesse jagada :

haritlaste (linnast ja maalt) lapsi	32
käsitöölise	47
kroonuametnikkude	5
majaomanikkude (linnas)	16
mõisaomanikkude	1
mõisaametnikkude	18
mõisarentnikkude	9
mõldrite	12
suurkaupmeeste (linnas)	11
taluomanikkude	129
talurentnikkude	8
teenijate (linnas)	14
töölise (linnas ja maal)	13
tööstuse-ettevõtjate	5
woorimeeste (linnas)	9
wäikekaupmeeste (linnas ja maal)	56

Õpejõudusid oli koolil I. p. a. — 17. Sügisel tuli 4 juurde. Praegu on koolil kokku 21 kooliõpetajat. (Waata nimekiri.)

Kooliarstiks oli Dr. A. Schulzenberg.

Kooli teenriks Tiiu Kahusk oma mehe Jüri Kahuskiga.

Enne jõulu waliti kooli kuratoriumi koosolekul preili L. Niggol kooli naisjuhatajaks, kelle hooleks pääasjalikult kooli distsiplinariline ja kaswatusline külg, iseäranis wanematega läbikäimine on jätetud.

Kooliõpetajate nõuukogu pidas aasta jooksul 10 koosolekut, mis pääasjalikult kooli sisemise korralduse küsimustele oliwad pühendatud. Pääleselle peeti mitmed n. n. aine-konwerentsid, kus ühe aine õpetajad koos aru pidasid. Tähtsamateks läbirääkimise-aineteks nõuukogu koosolekutel oliwad pääle korralikkude harutuste laste edasijõudmise ja ülespidamise kohta V. lõp. klassi ja III. ettev.-kl. puutuwad asjad, Wene keele õpetuse korraldamine, koolilaste terwiseolude parandamine. Wene keele õpetuses otsustati grammatikat wähendada ja tema omandamist praktilisemaks teha, rohkem rõhku rääkimise-harjutuste pääle panna, wabade mõtteawaldustega kirjas katseid teha. Nende õpilaste jaoks, kelle edasi-saamine Wene keeles puudulik, korraldati oktobri-kuu algusest pääle iseäralised järelaitamisetunnid, kus päärõhku rääkimise-harjutuste ja kirjatööde pääle pandi. Õpetuseandjateks oliwad prl. O. Sresnewskaja ja S. Rasumowa. Osawõtjaid oli ülepeä üle 40. Töötati gruppede kaupa à 5—12 last. Osawõtjal

tuli tunni eest umbes 12 kop. maksta, kui ta terve aja ühes töötas. Tundide arw oli 3 nädalas igale grupele. Ka käesolewal aastal kestab õpetus edasi, kuid õige wähesel osawõtmisel.

Laste toiduolude üle arupidamine tuli selle nähtuse sunnil päewakorrale, et paljud lapsed puuduliku toitmise tagajärjel terwise poolest kannatawad. Küsimus otsustati kooliõpetajate nõuukogus selles mõttes, et wanemate-koosoleku kaudu wanemaid ühiskõõgi asutamisele püütakse wõita, kust lapsed sooja lõunat paraja hinna eest wõiksid saada. Praegu on asi pooleli. Wanemate-koosolek jaanuari-kuu algul wõttis ettepaneku wastu, koolijuhatause poolt saadeti lastewanematele sellekohased seletusekirjad ja küsimiselehed. Wastuseid tuli aga nii wähe, et käesolewal poolaastal mõtte teokstegemisele weel asuda ei saa.

Koolikuratorium pidas aasta jooksul 6 koosolekut üksi ja 2 koosolekut ühes eestseisusega. Pääküsimusteks olid õpejõudude palkamine, uute klasside awamine, kooliruumide parandamised ja täiendamised jne.

Ehk küll V. praktilise klassi asjus palwekiri ja programmid aprilli algul teele saadeti, jäi luba aasta jooksul ometi tulemata. Augusti-kuu algul käis koolijuhataja isiklikult Riias õpekonnawalitsusega kõnelemas, et klassi esialgselt awada lubataks, kuid sellega ei oldud nõuus. Õpilased, kes V. prakt. klassi wastu oliwad wõetud — neid oli esialgu 5 — jäiwad V. klassi.

Ka III. ettewalm. klassi awamisega oli takistus. Kuid 20. septembril saadi ta esialgse loaga ometi käima, kuna lõpulik kinnitus hiljemalt kätte tuli. Selle klassi awamise tarwidusest on koosolekutel mitmel puhul kõneldud. Olgu siin meelde tuletatud, et senine 2-aastane ettewalmistuse-kursus puudulik tunti olewat ja teiselt poolt tarwilikuks peeti algõpetuse korralduses uuemaid teesid käima hakata. Algõpetuse sisu ei ole mitte lugemise ja kirjutamise tehnika omandamine, waid lapse mõtte- ja tundeilma selgitamine ning rikastamine nende tähelepanemiste ja äraelamiste ringist wõetud ainete waral. Lugemist ja kirjutamist õpitakse selle juures muidugi mõista hoolega, kuid mitte kui mõtteta sõnade ja ühenduseta lausete kokkuütlemist ja ärakirjutamist, waid kui tuttawaks saanud ning selgesti arusaadud mõtete awaldajat. Rõhku pandakse iseäranis ka joonistamise ja sawist modellerimise pääle.

Ettewalmistuse-klasside uue korralduse juures on ka võimalik olnud esimeses kahes jaos näitlikule waate- ja asjaõpetusele ruumi anda, mis 3. jaos kodumaatundmiseks

laieneb. Ei ole küll veel suudetud seda täiel mõõdul läbi viia, iseäranis mitte II. ettevalm.-klassis, kuhu lapsed sügisel võrdlemisi madalate nõudmistega vastu võeti ja kus lugemise ja kirjutuse tehnika wanawiisi veel tähtsal kohal peab olema, et III. ettevalm.-kl. jaoks tarwilikku kõrgust kätte saada. Kuid loodetawasti jõutakse kogutud äranägemiste ja tehtud katsete põhjal kuni augusti-kuu alguni õpeplaani wälja töötada, mis tulewikus juhtnõõriks wõib olla.

Ka teistes klassides on püütud õpetust näitlikkuse poolest tõsta. See on selle läbi wõimalikuks tehtud, et selts mõodaläinud aastal võrdlemisi rohkesti õpeabinõuused on aidanud muretseda. Juurde tuliwad suured kogud õpepilta waateõpetuse, looduseloo, ajaloo ja usuõpetuse jaoks, geografia ainetete kogu 120 nr., mitmed hääd piirituse-präparadid zoologia jaoks, nagu selgroota loomade kollektsoon, mitmed loomade edenemise präparadid ja terve füüsika-kabinett. Ka mitmed tähelepanemisewäärt kingitused saiwad koolile osaks, nagu K. Raagi poolt 10 täistopitud lindu 40 rbl. wäärtuses, kiwide kogud hra Johanson-Pärna poolt Peterb. ja prowisor Thomsoni poolt, mitmed piirituses alalhoitawad roomajad ja selgroota loomad prowisor Saarwa poolt Krimmist j. m. wäiksemaid. Kõiki kinkijaid ei luba ruum siinkohal nimetada.

Näitlikkuse poolest on abinõuude rohkenemise läbi kõigepäält looduseloo ja füüsika tunnid wõitnud. Mitte ainult selles mõttes, et kooliõpetaja nüüd rohkem näidata wõib, waid iseäranis selles mõttes, et koolijõpilased ka ise midagi katsuda wõiwad. Mõodaläinud aastal on koolis V kl. p. m. füüsika-töödega algust tehtud. See tähendab methodilist uuen dust, mille poole kõik paremad koolid praegu püüawad.

Lisame siia aruandele õpeabinõuude ülewaate ligi.

1) Looduseteaduse õpeabinõuused oli 31. dets. 1910 präparatide ja asjade poolest 71 numbrit, pilta 62 numbrit, mineralide kogud — kokku 364 rbl. 66 kop. wäärtuses.

2) Füüsika asju ja riistu 199 numbrit 821 rbl. 59 kop. wäärtuses.

3) Geografia kaarta 15 tükki. Produktide kogu 120 numbrit, globus, tellurium 1+1 numm., pilta 112 numbrit. Kokku 354 rbl. 21 kop. eest.

4) Ajaloo kaarta 17 tükki, pilta 81. Kokku 230 rubla 35 kop. eest.

5) Usuõpetuse pilta 36 tükki, kaarta 2. Kokku 71 rbl. 34 kop. eest.

6) Joonistamise abinõuused 188 tükki. 199 rbl. 87 kop. wäärtuses.

7) Keeleõpetuse piltide arw 59. 41 rbl. 39 k. wäärtuses. Keeleõpetuse otstarbeteks on praegu museum asutamisel, mille jaoks lapsed hulga mänguasju on kinkinud, kuhu kooli poolt kaks suuremat nukku ostetud, kellele paar koolipreilit täielise kaasawara ja garderobe omaltpoolt muretsenud. Selle kogu jaoks ei ole weel jõutud nimekirja walmistada, ka on asjad alles hindamata.

Matematika abinõuude jaoks puudub weel iseäraline nimekiri. Ei ole sääl ka weel midagi, pääle paari tabeli 5 rbl. wäärtuses, ja rehkenduse-laudade ning kasti 20 rbl. wäärtuses.

Ühtekokku oleks koolil praegu õpeabinõusid umbes 2100 rubla eest.

Täpipäälset summa ei ole kerge üles anda, kuna paljud kingitud asjad hindamata on.

Et juba kooliabinõuudest jutt on, siis teatame ka raamatukogude seisukorrast.

Raamatukogusid on koolil kaks: üks õpilaste, teine kooliõpetajate jaoks. Kooliõpilaste raamatukogu on kolmekeelne: Eesti, Wene ja Saksa keeli. Raamatuid oli 31. dets. üleüldises summas selles raamatukogus 948 nr., sellest summast üle 400 wenekeelset, umbes 380 eestikeelset ja muud saksakeelsed. Wäärtus 655 rbl. 55 kop. Kooliõpetajate raamatukogus oli 276 nr. 445 rbl. 40 kop. eest. Wiimase raamatukogu summad on ligi-lähedased, kuna paljud kingitud raamatud umbkaudu hinnatud on.

Õpetus koolis algas 7. jaanuaril, lõppes 18. detsembril. Koolipäiwi oli kokku 198 (aastal enne seda 184). Puudusiwad lapsed koolist kokku 14,233 tundi, sellest 11,215 tundi haiguste pärast, 3008 tundi muudel põhjustel, s. o. vähem kui aastal enne seda (14,590), kus vähem õpilasi oli, kuid leetrid puudumist rohkendasiwad. (Möödaläinud aasta läks üle-pää ilma raskemate epidemiadeta mööda). Puudunud tundidest tuleb sellega iga lapse kohta keskmiselt 35,6 tundi s. o. 7 õpepäewa.

Mis laste edasijõudmisesse puutub, siis tegi kõige rohkem raskusi Wene keel. See oli ka aine, mis kõige rohkem lapsi kinni pidas. Juba laste wastuwõtmisel kooli teeb see aine kõige rohkem raskusi; wähe on neid, kes päris hää ette-walmistusega tulewad, ja sellepärast oldakse sunnitud puudulikuma teadmistega leppima. Pärastpoole aga annab see ennast kui suur raskus ja halbtus tunda ja et mitte liig nõrgalt edasi lasta, peab järeleksamid ja suwetööd Wene keeles õige rohkesti nõutama.

Päris ilma takistusteta wiidi üle 327 õpilasest 206, see on 63⁰/₁₀₀, otsekohe istuma teiseks aastaks jäeti 37 õpilast,

s. o. 11,3⁰/. Järeleksamile lastud õpilastest tegiwad eksami ära 60, jäiwad ilmumata ja kukkusiwad läbi 23, s. o. 27,7⁰/. Seega oli üleüldine edasisaajate arw 80⁰/. Üksikute klasside järele kujunewad need arwud mitmet moodi, sedamööda kuidas klassi kokkusead on.

Peab tähendama, et mõnes klassis töötamine hoopis raske oli kui teistes, iseäranis säääl, kus kokkusead wäga kirju ja ollus wähem püsiw.

Koolitööd 1910. a. jooksul katsumas ei käinud ühtegi kooliülemust.

Iseäralistest juhtumistest kooli elus nimetame: jalutus-käiku kewadel 13. mail Wasula metsa ja 18. dets. toimepandud jõulupidu, mis haruldaselt rohkel lastewanemate, sugulaste ja tuttawate osawõtmisel „Wanemuise“ ruumides ära peeti. Kewadel seltsi toimepandud päewapidul astus koolilaste koor hää tagajärjega üles.

Rõõmustawaks nähtuseks tuleb seda pidada, et suwe-waheajal mitmed kooliõpejõuud wäljamaal endid täiendamas käisiwad. Nii wiibis kooli Saksa keele õpetaja neuu P. Koppel pikemat aega Saksamaal, kus ta iseäranis Saksa keele ja uute keelte õpetamist eeskujulistes koolides tundma õppis, ja Jena suwekursused ühes tegi, Prantsuse keele õpetaja neuu R. Willmann saatis terve waheaja Parisis ja Põhja-Prantsusemaal mööda. Kooli näputöö-juhataja neuu E. Uibopuu töötas mõnda aega Soomes ka meie kodumaal tuttawa neuu Jalawa juures ja tõi sääält mõndagi äratust ja wiljakat algatust ühes. Wõimlemise-õpetaja neuu E. Saral tegi Soomes täienduse-kursuse wõimlemises ühes.

Seltsi lahkel toetusel käis koolijuhataja juuli-kuulõpul Stokholmis Põhjamaade (Rootsi, Norra, Daani ja Soome) kooli-kongressil, kust umbes 8000 koolitegelast osa wõtsiwad. Pääsasi, mis tundmata keelest hoolimata sinna meelitas, oli kongressiga ühendatud koolinäitus, mis suures Vallhalla vägen äärel seiswas uues rahwakoolimajas 22 õpesaali täitis. Siin wõis iseäranis tähele panna, kuidas uuemal ajal laialiselt juhtsõnaks saanud „tõkkool“ ikka enam n. n. õppimise-kooli asemele astub, kuidas kooliõpilased ise tööd tehes õpiwad. Kõige rohkem huwitust pakkusiwad sellepoolest õpilaste füüsika- ja looduseteaduse-tööd ja algõpetuse korraldus. Koduteel käis koolijuhataja Helsingis sees, kus ta ühe uuema rahwakooli sisseseadet tundma õppis.

Kodu ja kooli lähendamise sihis pandi 28. nowembril kooliruumides lastewanemate koosolek toime, millest 98 lastewanemat ja asemikku osa wõtsiwad. Koosolekul harutati pääasjalikult laste koduse terwishoiu küsimusi, kusjuures

lastele raamatute kandmist ranitsas soovitati, wõimlemiseriie te muretsemine tarwilikuks tunnistati, õppimisele sundimist koolist koju tulles kahjulikuks arwati jne. Kiideti ka koolijuhataste poolt wäljatõõtatud määrused wõitluse kohta külgehakkawate haiguste wastu hääks. Lastewanemate poolt toodi ka mitmeid asju ette, mis nende arust mitte õiged ei ole, nõuti mitme nähtuse kohta seletust. Huwitus oli üleüldiselt õige elaw. Mitmed läbiharutamata jäänud küsimused lükati jaanuaris kokkukutsutawa wanemate-koosoleku pääle edasi.

Ülepää püüdis suurem osa lastewanematest kooliga käsikäes käia ja tuli arusaamisega kooli korraldustele wastu. Kui ka edaspidi koosolekutel ja muus läbikäimises kooliõpetajad wanematega rohkem kokku puutuwad, siis on loota, et nende wanemate arw, kes koolikorraldustest lugu ei pea ja lapsi nendest kõrwalekaldumises toetawad ehk kes koolipüüetest aru ei saa, ikka väheneb.

Suured ülesanded on meil ees. Algus on alles tehtud. Mida rohkem meie kool kaswab, seda mitmekesisemaks ja raskemaks läheb töö, seda põhjalikumaks peab ta ka muutuma. Kui meie waralised abinõuu-hallikad kokku ei kuiwa, kui selts ära ei wäsi jõudude korralduse ja koondamise teel oma teotust tarwilikul mõõdul muretsemast, siis on loota, et praegused algatused ja mõtted, mille teokstegemisele alles asunud, wälja kaswawad ja meie koolist kaswatus-asutus täies mõttes saab.

Eesti I. järgu tütarlastekooli õpejõuud 1910. a.

1. Asson, Emma	õpetab	üleüldist ja Wene ajalugu IV—V kl. ja geografiat II-a ja II-b.
2. Boiko, Weera	„	Wene keelt ja Wene ajalugu III-a, III-b ja IV-a.
3. Beshanitzky, preester	„	Gr.-Õigeusu õpetust.
4. Grünthal, Willem	„	Eesti keelt III—V.
5. Epler, Antonie	„	Wene keelt, matematikat, usuõpet. Eesti keelt II ette.
6. Kampmann, Mihkel	„	Usuõpetust III ette.-kl. — II-a Luteruse usulistele ja Eesti keelt III ette.-kl. — II kl.
7. Kapp, Salme	„	Geografiat I-a ja I-b kl. ja matematikat III ette.-kl. — II-b kl.
8. Koppel, Paula	„	Saksa keelt — V ja I kl.
9. Künnapuu, V.	„	gr.-õigeusulistele usuõpetust I ette. — II kl.
10. Niggol, Linda	„	Saksa keelt II—IV kl.
11. Pöld, Helmi	„	kõiki õpeasju I ette.walm.-klassis.
12. Pöld, Peeter, koolijuhataja	„	Ew.-Lut. usuõpetust II-b — V kl.
13. Rasumowa, Jekaterina	„	Wene keelt ja Wene geografiat I-b, II-a ja IV-b kl.
14. Raud, Kristjan	„	Joonistust II—V kl.

15. Saral, Ella	õpetab	Wõimlemist III ettev.-kl. — V kl.
16. Sarw, Jaan	„	Matematikat V kl. ja füüsikat V kl. ja looduse-õpetust II—V kl.
17. Sresnewskaja, Jelena	„	Wene keelt III ettev.-kl., I-a kl. ja II-b kl.
18. Uibopuu, Ella	„	Käsitööd III ettev. — V kl.
19. Tschetörkina, Jekaterina	„	Wene keelt V kl.
20. Walk, Hans	„	Matematikat III—IV kl. ja laulmist III ettev. — V kl.
21. Willmann, Rosalie	„	Prantsuse keelt III—V klassini.

Eesti tütarlastekooli-maja ehitamise eeltööd.

Üheks kõige suuremaks takistajaks Eesti tütarlastekooli elus on kahtlemata sündsate kooliruumide puudus, ja iga aastaga annab see puudus ennast kibedamini tunda. Nii palju ruumisid, kui tütarlastekool tarvitab, ei ole Tartust kerge leida. Teiseks peawad ruumid kooli nõudmiste ja otstarbete kohased olema. Maja, mis eluruumideks ehitatud ja sisse jaotatud, ei ole koolile mitte sünnis.

Uuemal ajal hakatakse kaswatuseteaduses iseäranis suurt rõhku selle pääle panema, et koolimaja eeskujulik ja korralik oleks. Wanast ei hoolitud sellest palju. Siis pandi päärõhku pähetuupimise pääle, ja selleks oli iga ruum, kui sinna aga tarwilik osa pinkisid ja tahwel sisse mahtus, hää küllalt. Nüüd nõutakse koolilt rohkem: ta peab kõiki lapse jõudusid wälja arendama, peab seda, mis igal lapsel iseäralikku ja iseloomulikku on, terawalt tähele panema, peab lapse isetegewust äratama, teda tõe otsimisele saatma. Endise pähetuupimise asemele astub iseseisew töö. Sellepärast tuleb senistele klassidele nende koolipinkidega terwe rida uusi töötubasid juurde, mis igaüks ise otstarbetel ja sellepärast ka isewiisi sisse on seatud: joonistamisesaal, füüsika-kabinett, keemia-laboratorium, zoologia- ja botanika-töötoad jne. Kui need ruumid, mille aset senised klassid mitte täita ei suuda, puuduwad, siis wõib kool küll palju hääd tahta, kuid ta ei suuda seda täita. Meie Eesti kool peab aga eeskujulik ja hää olema, sellepärast ei ole teist teed, kui tuleb tema jaoks kooli nõuete järele ise oma koolimaja üles ehitada.

Teiseks peab kool kõiki terwisehoiu nõudmisi täitma: ta peab lapsi ka kehalikult kaswatama, ei tohi nende terwist aga kuidagi rikkuda. Senised koolimajad kannawad selles asjas palju süüdi. Kui koolimaja wilets on, siis ei saa temas töötades mitte korralikult laste terwise eest hoolt kanda. Terwisehoidlisi nõudmisi, mis eeskujulikule koolimajale ette pandakse, on palju: klassid olgu ruumikad ja walged, õhupuhastus olgu hää jne. Koolimaja juures ei tohi ka suur mänguplats puu-

duda. Kuid kõike seda võime ikka jälle ainult oma koolimaja läbi kätte saada.

Sellepärast on E. N. K. S. juba paari aasta eest otsuseks teinud Eesti tütarlastekoolile ise oma koolimaja üles ehitada. 1910. aastal jõuti eeltöödega tubli samm edasi. Koolimaja jaoks osteti plats ära ja töötati nõudmised, mida koolimaja peab täitma, välja.

Nende ehitusetoimekonna poolt välja-töötatud ja üleüldise koosoleku poolt wastuwõetud nõudmiste järele saaks koolimajasse 65 tuba. 22 klassituba (3 ettevalmistamise-klassi ja 8 pääklassi ja paralleelklassid nende juurde), millel igaühel pöranda pind 12 ruutsülda oleks — 4 sülda pikk ja kolm lai. Aktusesaal, mis ühtlasi ka turnikojaks oleks, peaks 10 sülda pikk ja 5 sülda lai olema ja kahest korrast läbi ulatama. Tähtsamatest ruumidest oleks nimetada: joonistamisesaal, füüsika-kabinett, keemia-laboratorium — zoologia ja botanika õppimise töötoad, käsitöö õpetamise ruumid, kooliõpetajate toad, kantselei, tohtri wastuwõtmise-tuba, saun jne. Maja tuleks neljakordne ja wõtaks 1200 kantsülda ruumi. Esialgse arwamise lärele läheks ta 96000 rubla maksma.

Koolimaja plats on Wiljandi ja Näituse uulitsa nurgal, Eesti Üliõpilaste Seltsi ja Eesti näituseplatsi wahel. Ta on 2¹/₂ wakamaad (üle 1981 ruutsülla) suur. Tähtwene mõisa käest osteti ¹/₂ wakamaad (408¹/₆ ruutsülda) 1632 rubla eest ja 2 wakamaad (1573 ruutsülda) H. Koppeli ja J. Tõnissoni käest. Wiimane neist maksaks praeguse hinna järele 16—18 tuhat rubla, kuid selts sai ta 9220 rubla eest kätte. Selle eest wõlgneb Selts tänu H. Koppelile ja J. Tõnissonile. Wiimaste poolt oli plats juba 9 aasta eest ostetud; nad tahtsiwad teda mõne üleüldise ettewõtte jaoks alal hoida. Pääasjalikult oli H. Koppeli raha platsisse pandud, kuid seltsile müüdi plats oma hinna eest ära, oma raha eest ainult 4—5 protsenti arwates. Jaan ja Jüri Tõnisson kinkisiwad aga 1000 rubla, mis neil lepingu põhjal selle platsi päält saada oli.

Tütarlastekooli ehitamise juures tahetakse seda silmas pidada, et edaspidi, kui selts ka poisslaste-gümnasiumi asutab, ka selle maja jaoks ruumi jätkuks.

Kas ei lähe aga nii suure koolimaja ülespidamine, nagu see ette on kawatsetud, mitte liig kalliks? Kuid ju ka üürikorterid eest tuleb maksta. Kui kõiki tarwilikka ruumidid muretseda, siis läheb üür kallimaks kui oma maja ülespidamine. Wahe on ainult see, et üürikorteris ruumid mitte otstarbekohased ei ole.

Kuid kust nii suure maja ehitamiseks raha muretseda? Plats on juba ostetud, 70—80 tuhat rubla saab parajate prot-

sentidega pika aja päale laenata. Nii on siis kindel, et Eesti tütarlaste-koolil maja üles ehitatakse.

Kuid Eesti Nooresoo Kaswatuse Selts ei tohi mitte sunnitud olla oma jõudu alatasa suure ehitusewõla protsentide tasumise päale kulutada. Sest siis ei jääks temal jõudu üle Eesti tütarlastekoolist tõsist uueajalist uuenduse - kooli luua. Sellepärast tuleb ühiskonda õhutada, et tema lähemate aastate jooksul mõnikümmend tuhat rubla wabatahtlikult kokku paneks. Siis jääks arwata 50 tuhat rubla edaspidiseks kustutada, mille protsentidest juba üle saab.

Kas jõuab aga Tartu linn ja ümbruskond nii suurt summa kokku tuua?

Kahtlemata jõuab!

Kui meil Tartus 30 tuhandest eestlasest pooled täieealised on, siis wõib neid inimesi, kellel oma teenistus on, 10 tuhanda päale arwata. Kui neil läbistikku päewas ainult 1 rbl. sissetulekut on, siis teeb see aastas umbes 3 miljoni wälja, arwame ka $2-2\frac{1}{2}$ päale. Mis tähendab selle summa kohta 7—8 ehk koguni 10 tuhat?

Kuidas aga seda summa nõnda kokku saada, et koorem kellegile üle jõuu ei läheks? Sellelābi, et wõimalikult kõik lähematel aastatel Eesti Nooresoo Kaswatuse Seltsi liikmeks astuwad ja igaüks oma sissetuleku suurust mööda aastamaksu maksawad. Liikmemaks on 50 kop. kuni 50 rublani.

Seltskond ise saab sellelābi kõige suuremat kasu: gümnaasiumiga tuleb linnale tuntawalt niihästi kulturalist kui ka majanduslist jõudu juurde, see kõik tooks Tartu elanikkudele enestele kõige suuremat ja otsekohesemat kasu.

Kui asi linnarahwa osa wõtma ajanud, ei siis ka maa külmaks jää. Suur osa tütarlastekooli kaswandikka on just Tartumaalt. Ja maa s u u d a b ühes aidata, kui ta aga t a h a b. Tuletatagu meelde, missugune suur kulturaline tähendus eeskujulikul koolimajal, mida igaüks waatama pääseb, on. Mis sääl imestada, kui meie koolimajad nii wiletsad on — meie ei ole ju õiget koolimaja näinudgi. Endiseid pimedaid suitsutubasid hakati parandama ja laiendama, ja see on kõik. Kui aga inimesed näewad, missugune koolimaja tõesti olema peab, siis hakatakse ehitamise juures koolielu nõudmisi silmas pidama. Hakatakse mõ t l e m a, ja sellelābi saab kooliasi üle terve maa uut hoogu. Tuletatagu ainult meelde, missugune suur mõju Tartu „Wanemuise“ ehitamisel seltsimajade tekkimise päale on olnud. Suurepäralised teatrimajad ei teki mitte üksi linnades, waid just ka maal, niisugustes kohtades, kus enne küün piduhoone aset täitis. Ei ole põhjust kahelda, et

eeskujuliku koolimaja ehitamine niisamasugust mõju koolielus avaldab.

Sellepärast lähewad siis Eesti uuendusekooli mõtte sõbrad wälja Eesti Nooresoo Kaswatuse Seltsile liikmeid koguma. Seda teewad nad Eesti tütarlastekooli-maja ehitamise nimel. Nad tahawad seda tunnet äratada, et meil ühiselt tarwis on kulu kanda, et me midagi oma nooresoo parema tulewiku nimel ära teha wõime.

See on koguni ekslik eelarwamine, kui mõned inimesed seletawad, nagu õpikswad Eesti tütarlaste-koolis jõukamate ringkondade lapsed.

Eespool kuuldud arwustikust wõib näha, et kaugelt üle poole kooli kaswandikkudest just keh Wade inimeste lapsed on: tööliste, käsitööliste, wäikekauplejate, wäikekohapidajate hulgast. Jõukamate hulka on suuremate talude pidajad, mõisarentnikud, walitsejad, üks mõisaomanik, kaupmehed j. m. arwatud. Kuid ka nende hulgas ei ole kõik jõukad, liiati weel rikkad.

Wõimata on siis Eesti tütarlastekooli kõrge kooliraha abil ülewal pidada. Aetakse kooliraha liig kõrgeks, siis tõrjutakse suurem osa õppijatest eemale. Eesti Nooresoo Kaswatuse Seltsil ei ole aga mõtet wähestele rikastele kooli asutama hakata.

Nõnda peaks Eesti tütarlastekooli maja ehitamise mõte ka wähem jõukamates ringkondades elawat wastukõla äratama.

Maja ehitamisega hakatakse juba tulewal sügisel pääle, nii et ta 1913. aastal walmis peab saama. Soome ehitusmeistrilt neiu Vivi Lõnni on palutud, et ta seltsi poolt ülesseatud nõudmiste järele plaani esialgse kawandi walmistaks. Selle järele kuulutatakse plaanide wõistlus wälja ja paremate wõistlusele saadetud tööde järele lastakse siis lõpulik plaan walmis teha.

Koolilaste toitmise korraldamise katsed.

Toitmisel on lapse edenemise pääle suur mõju ja tähendus. Laps peab korralikult süüa saama, muidu wõib ta kaswaw keha kängu jääda. See ei jäta ka mõistuse wäljaarenemise kui ka terve waimlise edenemise pääle üleüldse oma mõju awaldamata.

Eesti rahwas on kaua halbade toiduolude all kannatanud, puudulikud on nad ka nüüd weel. Weel halwem on aga koolilaste seisukord. Sest wanemate keh wusele tulewad siin weel teised halwad tingimised juurde. Tihti lähewad lapsed hommikul ilma söömata kooli, eineks wõiwad nad ainult kuiwa toitu saada, kuna keha just wedelat tarwitaks. Koolis tuleb

mitu tundi järgimööda ilma söömata olla. Laste keha nõuab sööki lühemate waheaegade järele. Mõned lapsed peavad aga koolis lausa nälgima, selle sõna otsekoheses mõttes. Pea kõigis koolides on hulk lapsi, kes ka talwise külma aegu wiletsates jalanõudes ilma talweriideta kooli tulewad. Hulk lapsi on alatoitluse mõjul lausa töowõimetud. Aukus silmist ja otsalõppenud näokestest wõib lugeda, et nad nälga kannatawad. Pääpõhjus on muidugi kehwas. Iga leiwaraasuke maksab raha, temaga oldakse kokkuhoidlik ja sirguwatel lastel on mõnikord ka päris hundiisu. On perekondasid, kus leib ja kohw päätoiduseks on. Mõnes perekonnas ei saa lapsed talwel pääle kohwi sugugi sooja toitu, ehk saawad seda ainult pühapäiwiti. Wanemad on wäljas tööl ja kui laps lõunal koolist koju tuleb, saab ta ainult seda süüa, mis üle on jäänud.

Niisugused olud ei lase mitte külmalt päältwaatajaks jääda. Koolilaste toitmise korraldamine on tingimata tarwilik asi. Siin seisawad ühiskonnal suured ülesanded ees. Eesti Nooresoo Kaswatuse Selts on asja korraldamiseks juba 1909. aastal esimesi katseid hakanud tegema. Küsimuse harutamiseks kutsuti ka kohalikka algkoolide õpetajaid nõuu pidama. Nõuupidamine tunnistas soowitawaks, et lastele wahetunni ajal einet ja lõuna-ajal sooja sööki tuleb muretseda. Einet pidiwad lapsed kooli juures saama, lõunasööki aga kusagil keskkohas, milleks Lasteaeda kõige sündsamaks arwati. Lõunasöögi muretsemine pidi aga ära jääma, sest et Lasteaed seda ülesannet enese pääle ei wõinud wõtta. Sellepärast hakati ainult eine andmisega katseid tegema, ja sedagi esiotsa kahes koolis, VI. linna-algkoolis ja Peetri kiriku koolis. Eine eest pidiwad jõukamad lapsed maksma, kuna kehwematele seda alandatud hinnaga ehk päris hinnata pidi antama.

Aruanded tehtud katsete üle, mis nüüd juba kaks aastat on kestnud — 1910. aastal hakati seda ka Ohmanni koolis tegema — on õige huwitawad. Eineks anti piima ja theed. Piima jagamine sündis wahetunnil, toimetasiwad seda lapsed ise, kooliõpetaja järelewaatuse all. Lapsed tõiwad igaüks oma topsikese ise kaasa. Kõige suuremaks takistuseks nende katsete juures on see, et kooliõpetajatel wäga raske on lastewanematega kokku saada. Et asja paremini korraldada, kutsus Eesti Nooresoo Kaswatuse Selts awaliku koosoleku kokku, kus toitmise küsimust pikemalt harutati. Koosolekul kõneles A. K o g e r toitmise ja toidu kokkuseade üle, P. P ö l d andis seletust laste toitmise katsete üle wäljamaal, kuna J. N e u m a n n kohalikkudest katsetest kõneles. Koosolekule oli just lastewanemaid kutsutud.

Kuid, nagu öeldud, need katsed on alles algusel, nende kordamineku üle on praegu veel raske otsustada. Selts tahab neid veel jätkata ja laiendada, et pärast ka sellel põllul sihi-kindlale tööle hakata.

Nooresoo kehalise terwise eest hoolitsemine.

„Terwes kehas terve waim“ — see on kaswatuseteaduse ammuaegne nõudmine. Sellepärast on mängud ja liikumised waba õhu käes laste eluliseks tarwiduseks. Kuid linnalapsed peawad sellest ilma jääma: ei ole mängimiseks waba ruumi — kitsas tuba ja tolmune uulits — need ei ole mänguplatsid. Ja kui lastel ka wõimalik on mängule koguda, siis on wanematel põhjendatud kartus, et ülekatte-läinud lapsed ka ilmsüüta oma eeskuju ja õpetuse läbi ära rikuwad. Sellepärast on linnas niisuguseid mängukohtasid, kus lapsed kindla järelwaatuse all mängida wõiksid, hädapärast tarwis. Midagi sellesarnast on ka Eesti Nooresoo Kaswatusel oma mängutundidega luua katsunud, millega 1910. aastal katseid hakati tegema.

Asja üle nõuu pidama kutsuti ka kohalikka kooliõpetajaid. Nõuupidamine tunnistas mängukoha sisseseadmise wäga tarwilikuks. Kuid esiotsa arwati wõimalikuks mänguplatsi ainult algkooliõpilaste jaoks sisse seada, sest et muidu korrapidamine wäga raskeks oleks läinud. Mängukohaks waliti Eesti Põllumeeste Seltsi plats. Aeg, millal ühe ehk teise kooli kaswandikud mängima wõisid tulla, määrati ära. Iga kool käis kaks korda nädalas mängimas. Muidugi pidiwad siis mitme kooli õpilased korruga koos olema. Selts määras pallide ja mitmesuguste tarbeasjade muretsemiseks 70 rubla. Nii oli siis wõimalik, et lapsed 4—5 osakonnas korruga mängisid. Mängimas käidi pääle lõuna kella 5—8. Mängud kestsid 1½ kuud; iga päew oli 60—120 last mängimas. Mängude üleüldiseks juhatajaks oli Eesti tütarlastekooli wõimlemise-õpetaja neiu Ella Saral, tema ligemateks abilisteks oliwad Eesti tütarlastekooli wanemad kaswandikud. Ka mõned kooliõpetajad oliwad juhatamas ja mängusid korraldamas.

Ei wõi ka ettepanekut nimetamata jätta, mis Eesti Nooresoo Kaswatusel Selts tegi, et ujumise osawust tõsta ja supelusolusid korraldada. Iga aasta upub Emajõkke hulk inimesi ära. Iseäranis suur oli õnnetuste arw 1909. aastal. Üheks põhjuseks on siin kahtlemata see, et ujumisekunst kohalikkude elanikkude keskel veel wähe tuttaw on. Uppumise hädahoht ähwardab iseäranis kooliõpilasi ja teisi noori inimesi, kellel

selleks, et maksulisi supelusmajasid tarvitada, raha puudub ja kes oma nooruse pärast lahtises jões liig ettewaatomata on ja kergesti sügawate kohtade pääle lähewad, kuna päästmise-abinõusid ligidal ei ole. Sellepärast pani Eesti Nooresoo Kaswatusel Selts linnawalitsusele ja ülikooliwalitsusele ette maksuta supelusmaja juurde ujumise-õpetajat ametisse seada, ehk ujumise-kursusi toime panna. Ka juhiti linnawalitsuse tähelepanemist selle pääle, et ühest maksuta supelusmajast liig wähe on, kuna nüüd suur osa töörahwast ja kooliõpilasi wäljaspool linna suplemas käib; paluti, et üks maksuta supelusmaja ja nimelt wäljaspool linna weel sisse seataks.

Linnawalitsus wõttis uue supelusmaja juurdeehitamise järelekaalumise alla. Ka oli ta nõuus supeluseõpetajat ametisse panema, kui selts selleks sündsast meest ette paneb, kuid kõige otsimise ja kuulutuse pääle waatomata ei andnud ennast keegi supeluse-õpetajaks üles.

Töömuretsemise wahetalitus.

Kohtasid wäljaspool kodumaad juhataks kätte O. Kallas, kodumaal P. Põld. Töö otsimine wäljaspool kodumaad oli wäga elaw. Aasta jooksul on O. Kallase juures tööd otsimas käinud 261 keskkooli õppijat, gouvernantet, bonnet, üliõpilast. Neist on tööd saanud 67 inimest: a) kindlad kohad 13, b) suwekohad 51, c) keeleõppimise wõimalust 2, d) tundisid 1. Kõik pääle kolme on oma kohtadega wäga rahul ehk „rahul“ olnud. Kohtade muretsemise asjas on O. Kallas aasta jooksul 203 kirja wälja saatnud.

Suwekohtade muretsemine kodumaal ei ole kaugeltgi nii elaw olnud. Endiste aastatega wõrreldes on niihästi kohtade tahtjaid, kui ka tööpakkujaid wähe olnud. Kohasoo-wijaid on üleüldse 11 olnud, neist on wõimalik olnud kolmele kohta muretseteda, nendest ühele teenistust, kahele suwitamise wõimalust.

Eesti Nooresoo Kasvatuse Seltsi I. järgu tütarlastekooli kassa-aruanne 1910. a.

Sissetulekud.

Kooliraha	14.425 75
Kingitusi	793 00
S-i toetus	3388 80
Mitmesugust	76 79
Tagasimaksu lastewanematelt	41 00
Koolipidust	407 16
Õpilaste abiraha arwel	51 14
Kooliruumide kaunistamine	33 15
Järelaitamise-tunnid	115 85
Läbikäiwad summad	27 06
	19359 70
Defitsit	53 08
	19.412 78

Wäljaminekud.

Palkadeks	12155 80
Üür	2150 00
Raamatukogud	360 88
Õpeabinõud	1.378 14
Inwentari	1.504 69
Kantselei	166 56
Küte ja walgustus	417 35
Ruumide korraldus	133 13
Mitmesugused kulud	80 79
Pääkassale tagasi makstud	428 00
Kooliraha tagasi makstud	33 25
Jõulupidu	218 02
Järelaitamise-tunnid	138 00
Stokholmi sõit	100 00
Telefon	75 00
Läbikäiwad summad	73 17
	19.412 78

Eesti Nooresoo Kasvatuse Seltsi üleüldine kassa-aruanne 1910. a. kohta.

Sissetulekud.

1. jaan. 1910. a. oli kassas raha . . .	5.338	33	
Aasta jooksul tuli sisse : Näitemüügi arwel	774	77	
Kingituste "	1.623	91	
Pidude "	1.080	47	
Liikmemaksu "	841	15	
Kooli "	15.970	90	
Harid. S. aasta-r.	171	98	
Protsenti "	182	01	
Lawn-Tennise . . .	42	78	
Uisutee "	61	80	
Mitmesuguste . . .	100	—	
Osakondade . . .	21	28	
Kohakuulamise . . .	11	—	
Platsi	12	—	
Wanapoisi pääraha	8	—	
Laenu	3.300	—	29.540 38
			29.540 38

Wäljaminekud.

Platsi arwel	6.782	59	
Kooli "	18.984	78	
Laenu arwe	1.000	—	
Pidude "	549	13	
Kulude "	189	90	
Kuulutused ja trükitööd	270	34	
Kohakuulamise arwe	33	39	
Uisutee "	170	—	
Lawn-Tennise "	26	35	
Protsendi "	121	98	
Liikmemaks Wast. Kred. Ühis.	330	—	
Mitmesugused arwed	94	—	28.552 46
			28.552 46
Saldo			987 92
			29.540 38

Suuremad sissetuleku-hallikad

oliwad pääle liikmemaksu kingitused ja pidud.

Kingitused.

1910. a. on Eesti Nooresoo Kaswatuse Seltsi I. järgu tütarlastekooli hääks suuremaid kingitusi andnud:

a) Puhtas rahas: Eesti Laenu- ja Hoiu-Ühisus — 600 rbl.; Dr. A. Lohk ja abikaasa — 100 rbl.; hra Juurits — 25 rbl.; H. Lellep — 20 rbl. ja keegi, kes nime ei awalda — 25 rbl.

b) Õpeabinõusid: ins. Elmar Johanson-Pärna ja prowisor A. Thomsoni poolt — kiwide kogud, kaupmees K. Raagi poolt 10 täistopitud lindu, prow. Saarwa poolt Krimmist mitmed roomajad ja selgroota loomad piirituses ja preili H. Kurriku poolt mitmed La Manche merekitsusest püütud selgroota loomad piirituses. Pääleselle on niihästi raha, kui ka õpeabinõusid mitmelt poolt vähemal määral kingitud; kõiki kinkijaid ei jõua üles lugeda.

Suuremad kingitused Eesti tütarlastekooli maja ehitamise hääks:

Tartu Laenu- ja Hoiu-Ühisus	100 —
Kaupmees Pääsuke	56 51
Dr. A. Lüüs	25 —
Õp. J. Kerg	25 —
Jaan Ewert, Sise-Wenemaalt	20 —
G. Lukk, Samarast (ühel wäikesel pidul joowastawate jookide tarwi- tamata jätmisest)	12 —
Kambja Laenu- ja Hoiu-ühisus	20 —
Ulila Põllumeesteseltsi pidult	16 —
H. Johanson (oma tütre Linda rist- setel toredusest ja õllejoomisest wa- bastamiseks)	5 —

Seltsi hääks:

Tartu Wastastikune Kredit-Ühisus	300 —
Kambja Laenu- ja Hoiu-Ühisus	20 —
„Postimehe“ toimetus	10 —
Wana-Kuuste noorsugu	10 —

P id u d.

Seltsi poolt on toime pandud 2 pidu, kooli poolt 1 jõulu-pidu.

1) P ä e w a p i d u, 16. mail „Wanemuises“.

Eeskawas oli orkestri mäng, Eesti tütarlaste-kooli koori ja ühendatud kooride laulud. Ühendatud kooridest wõtsiwad osa Puhja, Woldi, Riismandu, Kambja, Kardla, Sootaga ja Nõo koorid.

Sissetulek 608 r. 79 kop., wäljaminek 324 r. 03 kop.

2) Pid u „Wanemuises“ 19. oktoobil.

Eeskawas oli orkestri mäng, „Laul Targast Olegist“ ja näitemäng „Ikka hilja“.

Sissetulek 471 r. 68 kop., wäljaminek 225 r. 10 kop.

Seltsi hääks pandi weel pidusid toime Elwas ja Kirepis, kuid nendest pidudest ei jäänud seltsile midagi järele, ka A i n o T a m m e pidust, mis abiraha asutamiseks Eesti tütarlastekooli juurde toime pändi, ei tulnud palju sisse, nii et õige wähe järele jäi.

Eesti Nooresoo Kaswatusel Seltsi waranduse seis u ülewaade 1911. a. 1. jaan.

A k t i w a.

1. jaan. 1911. a. sularaha kassas	987 92	
1981 ¹ / ₂ □ sūlda platsi à 10 rbl. □ sūld	19.815 .—	
Kooli inwentar	7.019 24	
Uisutee inwentar	677 40	
Lawn-Tennis	22 50	
Hariduse Seltside aastaraamat	267 77	
Liikmemaks Wast. Kred.-Ühisuses	330 —	29.119 83
		<u>29.119 83</u>

P a s s i w a.

Platsi wõlg	4.930 —	
Maksmata arwed	223 90	5.153 90
Puhas warandus		<u>23.965 93</u>
		<u>29.119 83</u>

Eesti tütarlastekooli eelarwe.

Endiste aastate eeskujul oleks kooli eelarwe järgmiselt kujunenud:

Sissetulekud.

Kooliraha I p. a.	8.290	—	
„ II p. a. (430 õpilase kohta)	9.525	—	17.815
Kingitusi, käes	1.150	—	
„ loota weel	250	—	1.400
Tagasimaksu lastewanematelt			100
Tagasitulewad summad			75
Koolipidu			150
Mitmesugust			75
			<hr/>
			19.615

Wäljaminekud.

Palkadeks praegusel määral	17.250	—	
Palkade kõrgendust	255	—	17.505
Üüri			2.500
Küte ja walgustus			460
Korteri korrashoidmine			100
Õpeabinõud			400
Raamatukogud			400
Inventari			650
Praktiline klass			250
Kantselei ja trükitööd			250
Telefon			75
Wäikseid kulusid			60
			<hr/>
			22.650

Seega seltsil juurde maksta 3.035 —

Kuna niisuguse eelarwe juures wäljaminekud sissetulekutest 3.035 rubla suuremaks tõuseksiwad, kulusid mitte võimalik ei ole vähendada, siis ei jäänud muud nõuu üle kui tuli sissetulekuid kooliraha tõstmise läbi suurendada.

Selle järele saadi

Kooliraha tõstmise läbi.

3 ettev. kl. 15 rbl. päält 20 rbl. pääle		
100 lapse kohta à 5 rbl.	500	—
I ja II kl. 20 rbl. päält 25 rbl. pääle		
130 lapse kohta à 5 rbl.	650	—
III ja IV kl. 25 rbl. päält 30 rbl. pääle		
s. teeb 130 lapse kohta	650	— 1.800

Nii oleks siis:

Sissetulekud koolist	19,615	—
Kooliraha kõrgendusest	1,800	—
Seltsi toetusraha	1,235	— 22.650

Seltsi eelarve 1911. aasta kohta.

Sissetulekud:

Liikmemaksudest	1,000	—
Kingitustest	400	—
Uisutee	100	—
Pidude sissetulek	1,000	—
Osakondade poolt	20	—
Kohakuulamise arvel	10	—
Lawn-Tennis	50	—
Hariduse Seltside aastaraamatu müügist	220	—
Kingitused majaehituse hääks	1,800	—
Algkoolide õpilaste toetuseks	300	—
Protsendid ja osakasu	26	50
		<u>4.926 50</u>

Wäljaminekud:

Asjaajaja palk	120	—
Kuulutused trükitööd ja kantselei-kulu	340	—
Pidude kulud	500	—
Hariduse S. aastaraamatu trükkimine.	300	—
Lawn-Tennis	50	—
Kohakuulam. kulud	30	—
Algkooli õpil. toetamine	300	—
Majaehit. kapital. tasu	2,051	50 3.691 50
Koolile toetust		<u>1,235 —</u>
		<u>4.926 50</u>

Seltsi juures asuw

Karl Arraku kapital

on 1910. aastal kindlaks kujunenud. Karl Arraku testament on alles läinud aasta wiimastel päewadel lõpulikult ringkonna-kohtus kinnitatud. Et testamendi pärast igasugust wastuwaidlemist lõpetada, leppis kapitali walitsus, testamendi täitjad ja E. N. K. Seltsi eestseisus K. Arraku omastega nii kokku, et lesele eluaegsete maja sissetulekute asemel korraga 12 tuhat rubla wälja maksti, tütrele 1000 rubla ja pojale 2000 rubla. Kõik pärijad ütlewad endid igast nõudmisest päranduse kohta lahti ja maja sissetulekud saawad juba 1911. aasta 1. jaanuaril seltsile. Et maja walitsemine seltsile tülitaw on, siis on selts maja eellepingu järele 37¹/₂ tuhanda rubla eest ära kaubelnud. Et K. Arraku kapitali puhastest summadest ka weel 5000 rubla seltsi käes on, siis jääks K. Arraku kapital, kui kõik summad maha arwata, mis testamendi järele wälja maksta tulewad, ligi 35.000 rubla. Kapitali protsendid lähewad pääasjalikult kehwemate algkooliõpilaste toetamise pääle.

Liikmete arw.

№	Nimi	Asukoht	Liikme aeg
1	Aad, Karl	Tartu	1910-1912
2	Aad, M.	Tartu	1910-1912
3	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
4	Aad, Voldemar	Elisavõpetas	1910-1912
5	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
6	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
7	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
8	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
9	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
10	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
11	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
12	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
13	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
14	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
15	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
16	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
17	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
18	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
19	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
20	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
21	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
22	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
23	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
24	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
25	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
26	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
27	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
28	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
29	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
30	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
31	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
32	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
33	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
34	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
35	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
36	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
37	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
38	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
39	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
40	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
41	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
42	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
43	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
44	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
45	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
46	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
47	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
48	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
49	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912
50	Aad, Voldemar	Tartu	1910-1912

Järg.	Nimi.	Elukoht.	Kust ajast saadik liige.	Liikme- maks.
1	Abel, Karl	Tartus	1910	2 rbl.
2	Abram, K.	"	1910	1 r.
3	Ainson, Anna	"	1910	1 r.
4	Ainson, Hans	Bjeloosersk	1910	1 r.
5	Ainson, Hendrik	Räpinas	1910	1 r.
6	Ainson, Jaan	Tartus	1909	1 r.
7	Ainson, Joh.	Räpinas	1910	1 r.
8	Ainson, neiu	Tartus	1910	50 k.
9	Aller, Joh.	"	1910	50 k.
10	Allik, hr.	Kallastel	1910	75 k.
11	Anderson, Aug.	Tartus	1910	50 k.
12	Annok, Wold.	"	1909	1 r.
13	Anton, hr.	Elwas	1910	1 r.
14	Arens, Johannes	Tartus	1906	5 r.
15	Argol, hr.	"	1910	1 r.
16	Arrak, Karl	"	1909	2 r.
17	Assur, Jaan	"	1910	1 r.
18	Asu, A.	"	1910	3 r.
19	Atlas	Riias	1910	1 r.
20	Aule, Eduard, cand.	Tartus	asutaja l.	5 r.
21	Austa, hr.	Elwas	1910	50 k.
22	Babanow, S.	Tartus	1910	1 r.
23	Bach, A.	"	1910	50 k.
24	Behrens, pr.	"	1910	50 k.
25	Bengi, hr.	Riias	1910	3 r.
26	Bernakoff, J.	Tahewa mõisas	1910	50 k.
27	Blum, J.	Tartus	1910	50 k.
28	Blumberg, Eduard	"	1906	50 k.
29	Bock, hr.	"	1910	1 r.
30	Bramarjan	Bakus	1910	5 r.
31	Busch, Jaan	Tartus	1910	50 k.
32	Bürger, L.,	"	1910	1 r.
33	Dehn, von, õpetaja	Hallistes	1910	2 r.
34	Dschigit, S.	Tartus	1910	10 r.
35	Ehrenberg, L.	"	1910	1 r.
36	Eichwald, hr.	"	1910	1 r.
37	Einberg, M.	"	1910	50 k.
38	Einberg, O.	Tallinnas	1910	2 r.
39	Einbund, K.	Tartus	1910	1 r.
40	Einmann, Anna	"	1910	1 r.
41	Einmann, Karl	"	1910	1 r.
42	Eisenschmidt, Al., Dr.	"	1910	10 r.
43	Eisenschmidt, Hedwig	"	1907	1 r.
44	Eisenschmidt, M., pr.	"	1910	3 r.
45	Elblaos, Aleks.	"	1908	50 k.
46	Elias, A.	Penujas	1910	50 k.
47	Elmar, O.	Tartus	1910	1 r.
48	Eller, Aleks.	"	1910	3 r.
49	Eller, J.	"	1910	50 k.
50	Ellram, A.	Antslas	1910	1 r.

Järg.	Nimi.	Elukoht.	Kust ajast saadik liige.	Liikme- maks.
51	Ellram, M.	Karulas	1910	1 r.
52	Emberg, E.	Tartus	1910	1,50 k.
53	Emblik, Joh.	"	1910	1 r.
54	Engelson, hr.	Riias	1910	3 r.
55	Enmann, C.	Tartus	1910	2 r.
56	Ennok, hr.	"	1910	1 r.
57	Ennos, hr.	Palamusel	1910	75 k.
58	Erg, hr.	Penujas	1910	50 k.
59	Ermini, L., pr.	Tartus	1910	50 k.
60	Fischmann, R.	"	1910	25 r.
61	Friedenbaum, E.	"	1910	1 r.
62	Furmanski, hr.	"	1910	50 k.
63	Glassmann, E.	"	1910	50 k.
64	Gnadenteich, Joh.	"	1910	2 r.
65	Goldberg, L.	"	1910	3 r.
66	Goldberg	Ruhjas	1910	1 r.
67	Goldmann, hr.	Tartus	1910	1 r.
68	Goldmann, Gust.	"	1910	3 r.
69	Golomb, hr.	"	1910	50 k.
70	Gorerowski, hr.	"	1910	5 r.
71	Grünwald, G.	"	1910	50 k.
72	Haawa, Anna	"	1910	50 k.
73	Haak, Anna	"	1910	1 r.
74	Habicht, A., õp.	"	1910	5 r.
75	Hakmann, T.	"	1910	1 r.
76	Hanja, J.	"	1910	2 r.
77	Hansson, J.	"	1910	1 r.
78	Hawik, Joh.	"	1910	15 r.
79	Heimann, S.	"	1910	50 k.
80	Heringson, Aleks.	"	1910	1 r.
81	Hermann, Helmi	"	1910	50 k.
82	Hermann, Michel	"	1907	2 r.
83	Hirw, R., pr.	"	1910	50 k.
84	Hoff, hr.	"	1910	50 k.
85	Huoponen, hr.	"	1910	3 r.
86	Hünerson, Jaan	"	1908	3 r.
87	Jacoby, W., neuu	Kowno kuberm.	1910	75 k.
88	Jaik, M. pr.	Tartus	1910	1 r.
89	Jakobson, M.	"	1910	2 r.
90	Jakobson, N.	"	1910	50 k.
91	Jaska, Aug.	"	1910	50 k.
92	Jaska, J.	"	1910	50 k.
93	Jende, hr.	Arawestil	1910	50 k.
94	Jerit, Karl	Tartus	1910	50 k.
95	Johanson, Ed.	"	1910	1 r.
96	Johanson, hr.	Puhja-Kongotas	1910	50 k.
97	Joonson, Marie	Tartus	1910	50 k.
98	Jostoff, J.	"	1910	50 k.
99	Jucht, J.	"	1910	3 r.
100	Juhanson, Jaan	"	1906	6 r.

Järg.	Nimi.	Elukoht.	Kust ajast saadik liige.	Liikme- maks.
101	Juhanson, Juh.	Tartus	1906	5 r.
102	Jurkatam, J.	"	1910	1 r.
103	Juurik, M.	"	1910	50 k.
104	Jõgewer, Juhan, cand.	"	asutaja l.	1 r.
105	Jõgewer, Weera	"	asutaja l.	1 r.
106	Jürgenstein, Anton	"	asutaja l.	3 r.
107	Jürgenstein, Julie	"	1910	50 k.
108	Jüriado, J.	"	1910	50 k.
109	Jürisson, Joh., pr.	Raadil	1910	50 k.
110	Jürisson, K.	"	1910	50 k.
111	Jürmann, Hans	Tartus	1910	50 k.
112	libius, Jaan	"	1910	1 r.
113	Iir, J.	Abjas	1910	50 k.
114	Ilmes, Peeter	Tartus	1910	1 r.
115	Kaarna, J.	"	1910	1 r.
116	Kaart, Alma	"	1910	1 r.
117	Kaart, Joh.	"	1910	3 r.
118	Kahu, D.	"	1910	1 r.
119	Kahusk, H.	"	1908	1 r.
120	Kahusk, Tiit	"	1906	1 r.
121	Kallas, Oskar, Dr.	"	asutaja l.	5 r.
122	Kalm, Alfred	Elwas	1910	1.50 k.
123	Kalm, E., pr.	"	1910	1 r.
124	Kalm, Marie	"	1910	1 r.
125	Kalnin, hr.	Tartus	1910	50 k.
126	Kama, hr.	"	1910	1 r.
127	Kampmann, M.	"	1908	3 r.
128	Kangro, F.	"	1908	6 r.
129	Kangro, E., pr.	"	1910	1 r.
130	Kangro-Pool, Jaan	"	1906	1 r.
131	Kangro-Pool, Wold.	"	1910	50 k.
132	Kangur, Elise	"	1910	1 r.
133	Kangur, Peeter	"	1910	3 r.
134	Kapsta, M.	"	1910	1.50 k.
135	Kapsta, M., pr.	"	1910	1.50 k.
136	Karrist	Penujas	1910	50 k.
137	Karro, A., neu	Tartus	1910	50 k.
138	Kasak, Jüri	"	1910	1 r.
139	Kasak, Leena	"	1910	1 r.
140	Kase, Johan	"	1910	50 k.
141	Kase, Peeter	"	asut. liige	2 r.
142	Kask, Aug.	"	1910	1 r.
143	Kaswandik, pr.	"	1910	60 k.
144	Kauer, K.	"	1910	5 r.
145	Kaupmees, L.	"	1910	1 r.
146	Kedder, Juh.	"	1910	5 r.
147	Kedder, pr.	"	1910	2 r.
148	Keerdi, Samuel	"	1910	50 k.
149	Keerdo, Paul	"	1910	2 r.
150	Keisk, J.	"	1910	1 r.

Järg.	Nimi.	Elukoht.	Kust ajast saadik liige.	Liikme- maks.
151	Keiwer, M., pr.	Tartus	1910	50 k.
152	Kelberg, Johannes	"	1910	1 r.
153	Kengsep, Annette	"	asut. liige	2.50 k.
154	Kengsep, Eduard Dr.	"	asut. liige	2.50 k.
155	Kengsep, K.	"	1910	1 r.
156	Kenkmann, E.	"	1910	2 r.
157	Ketus, Luise, pr.	"	1910	50 k.
158	Kewend, Kl., neuu	Kambjas	1910	1 r.
159	Kiima, pr.	Tartus	1910	1 r.
160	Kiisk, Konrad	"	1910	1 r.
161	Kikas, H.	"	1910	50 k.
162	Kikerpill, Peeter	"	1910	3 r.
163	Kilk, J. hr.	"	1910	50 k.
164	Kippasto	"	1910	3 r.
165	Kirdt, C.	"	1910	1 r.
166	Kiwastik, Eduard	"	1906	5 r.
167	Kiwi, A. neuu	"	1910	50 k.
168	Klaussion, K.	"	1906	1 50 k.
169	Klasep, Adalbert õpetaja	"	1909	3 r.
170	Kleinschmidt, Marie	"	1910	50 k.
171	Koch, Karl	"	1910	50 k.
172	Koch, M.	"	1910	1 r.
173	Koiwa, Johann	"	1910	1 r.
174	Kolberg	Elwas	1910	50 k.
175	Kompus, J.	Rannus	1910	2 r.
176	Kolz, Ed.	Tartus	1910	2 r.
177	Kolz, E. pr.	"	1910	1 r.
178	Kontra, Karl	"	1910	1 r.
179	Kook, Ed.	"	1909	1 r.
180	Kooler, Robert	"	1910	2 r.
181	Koor, Dawet	"	1910	1 r.
182	Koppel, E. n.	"	1910	1 r.
183	Koppel, E. hr.	"	1910	1 r.
184	Koppel, Heinrich, Dr. med.	"	1906	25 r.
185	Koppel, Karl, cand.	"	ásut. liige	5 r.
186	Koppel, Paula	"	1906	1 r.
187	Korik, K.	"	1906	4 r.
188	Korn, Ludwig	"	1910	1 r.
189	Kornel, Mihkel	"	1910	50 k.
190	Koslow, Naum	Wõnnu wallas	1910	1 r.
191	Kotkas, Juh.	Tartus	1910	50 k.
192	Kotilõim, Johann	"	1906	1 r.
193	Kreek, Aug.	"	1910	50 k.
194	Kremnew, A.	"	1910	50 k.
195	Kripson, L. pr.	"	1910	50 k.
196	Kristelstein, Jakob	"	1910	3 r.
197	Kruusberg, Aleks.	"	1907	1 r.
198	Kruuse, L. pr.	"	1910	50 k.
199	Kukk, Jaan	"	1910	1 r.
200	Kukk, P.	"	1910	50 k.

jarg.	Nimi.	Elukoht.	Kust ajast saadik liige.	Liikme- maks.
201	Kukkes, August	Tähtvere wallas	1910	1 r.
202	Kullam, Alma	Tartus	1910	50 k.
203	Kull, A.	"	1910	50 k.
204	Kurg, Markus	"	1908	1 r.
205	Kurrik, M. pr.	"	1910	1 r.
206	Kurrik, Helmi	"	1907	1 r.
207	Kurrik, J.	"	1907	1 r.
208	Kurrikoff, Jüri	"	1910	3 r.
209	Kurwits, M. neuu	"	1910	1 r.
210	Kuschkan, hr.	"	1910	50 k.
211	Kusick, M.	"	1910	1 r.
212	Kutsar	"	1907	50 k.
213	Kuuma, M.	Abjas	1910	50 k.
214	Kuusik, Alla	Tartus	1906	1 r.
215	Kuusik, Ed.	"	1906	10 r.
216	Kuusik, Ed.	"	1906	5 r.
217	Kuusik, K. neuu	"	1910	1 r.
218	Kuusik, pr.	"	1910	4 r.
219	Kuusik, A. prov.	"	1910	3 r.
220	Köerw, hr.	Penujas	1910	50 k.
221	Köiw, Alma	Tartus	1910	50 k.
222	Köiw, E.	"	1910	2 r.
223	Köll, Jaan	"	1910	1 r.
224	Köpp, Joh. õp.	Laiusel	1906	3 r.
225	Körber, pr.	Tartus	1910	1 r.
226	Körber, prof.	"	1910	1 r.
227	Körts, Johann	"	1910	50 k.
228	Künnapuu, Vict.	"	1908	3 r.
229	Kütt, E.	"	1910	1 r.
230	Laane, M.	"	1910	50 k.
231	Laar, Karl	"	1910	1 r.
232	Laats, A. neuu	"	1910	1 r.
233	Lampson, K.	"	1906	2 r.
234	Lang, Juh.	"	1910	50 k.
235	Laretei, hr.	"	1910	1 r.
236	Laur, Ed.	"	1910	2 r.
237	Laur, Jaan, cand.	"	1909	3 r.
238	Laur Wanda	"	1909	1 r.
239	Laur, Theodor	Puhja-Ulilas	1910	1 r.
240	Lauri, A. pr.	Tartus	1908	1.50 k.
241	Laurits, J.	"	1909	1 r.
242	Laurits, J.	"	1910	1 r.
243	Laurits, P. pr.	"	1910	1 r.
244	Laurson, Pauline	"	1910	50 k.
245	Lebedew, M.	"	1910	50 k.
246	Lehnbaum, W.	Tamme mõisas	1907	3 r.
247	Lehnbaum, W.	"	1910	1 r.
248	Lein, hr.	Riias	1910	1 r.
249	Lell, Hans	Tartus	1906	5 r.
250	Lellep, Hans	"	1906	5 r.

Järg.	Nimi.	Elukoht.	Kust ajast saadik liige.	Liikme- maks.
251	Lellep, hr.	Tartus	1910	1 r.
252	Lembit, M.	"	1910	50 k.
253	Leppik, Juh.	"	1910	60 k.
254	Leppik, Mathl.	"	1910	60 k.
255	Leppik, hr.	"	1910	50 k.
256	Lewitas, B.	Riias	1910	5 r.
257	Lieberg, Marie	Narwas	1910	1 r.
258	Liigand, Oskar	Tartus	1909	2 r.
259	Lill, J.	"	1910	3 r.
260	Lill, Peeter	"	1908	2 r.
261	Lina, Peeter	"	1910	1 r.
262	Linnu, Jaan	"	1910	1 r.
263	Lintrop, H.	"	1910	1 r.
264	Lintrop, Jaan	"	1910	50 k.
265	Loderand, M. pr.	"	1910	1 r.
266	Lond, Jaan	Penujas	1910	1 r.
267	Lond, J.	"	1910	50 k.
268	Loskit, Ed.	Tartus	1910	1 r.
269	Loskit, J.	"	1910	1 r.
270	Luha, Heinrich	Hallikul	1910	3 r.
271	Luht, Heinrich, prov.	Tartus	1906	50 r.
272	Luht, Olga pr.	"	1910	50 k.
273	Luik, A. neuu	"	1910	3 r.
274	Luik, Ado	"	1910	3 r.
275	Luik, M. pr.	"	1910	1 r.
276	Lukk, Gust.	Samaras	1909	25 r.
277	Lukse, P.	Tartus	1910	2 r.
278	Luud, August	Onega kub.	1910	5 r.
279	Läne, P.	Tartus	1910	1 r.
280	Lärm, M.	"	1910	50 k.
281	Löhmus, Joh.	"	1910	50 k.
282	Lüde, Anna	"	1910	1 r.
283	Mahlapuu, Hendrik	"	1910	50 k.
284	Mahlstein, Joh.	"	1910	1 r.
285	Mahlstein, Elise	"	1910	1 r.
286	Maim, E. pr.	"	1907	2 r.
287	Maim, Jaan	"	1909	2 r.
288	Maiste, Juh.	"	1910	5 r.
289	Maište, Peeter	"	1910	1 r.
290	Malberg, E. neuu	Räpinas	1910	1 r.
291	Malok, hr.	Tartus	1910	50 k.
292	Maltsew, neuu	"	1910	1 r.
293	Makk, Jaan	"	1910	50 k.
294	Margus, J.	Penujas	1910	50 k.
295	Markson, Aleks.	Tartus	1910	1 r.
296	Martin, J.	"	1910	1 r.
297	Masing, hr.	"	1910	1 r.
298	Matiesen, Adolf	"	1910	1 r.
299	Mauritz, Fr.	"	1910	5 r.
300	Meister, Ernst	"	1910	50 k.

Järg.	Nimi.	Elukoht.	Kust ajast saadik liige.	Liikme- maks.
301	Meister, Georg	Tartus	1906	2 r.
302	Menning, K.	"	1907	3 r.
303	Meos, Marie	"	1910	50 k.
304	Mesing, A. neuu	Walgas	1910	1 r.
305	Metslang, Kustaw	Tartus	1910	1 r.
306	Metsky	Elwas	1910	50 k.
307	Michelson, J. hr.	Tartus	1910	1 r.
308	Michelson, Karl	"	1910	1 r.
309	Mieler, Aug.	"	1910	1 r.
310	Mieler, M. pr.	"	1910	50 k.
311	Mihkelson, Jüri	"	1910	1 r.
312	Miitra, Joh.	"	1910	1 r.
313	Millistfer, Jaan	"	1906	5 r.
314	Millistfer, Mangu	"	1906	5 r.
315	Moss, Ed.	"	1910	50 k.
316	Muhly, M. pr.	"	1910	50 k.
317	Munna, L. pr.	"	1909	10 r.
318	Murs, Tõnis	"	1909	1 r.
319	Muschin, A.	"	1910	50 k.
520	Mutre, J.	"	1910	1 r.
321	Mutso, E. pr.	"	1910	50 k.
322	Muuli, J.	"	1907	1 r.
323	Muuli, Mathilde	"	1908	50 k.
324	Muuli, K.	"	1910	1 r.
325	Mägi, A. pr.	"	1910	1,50 k.
326	Mägi, J.	"	1910	1,50 k.
327	Mägi, Elene	"	1910	50 k.
328	Mälberg, Jaan	—	1910	1 r.
329	Mälk, Alide	Tartus	1910	50 k.
330	Mälk, Oskar	"	1910	50 k.
331	Mõistus, Israel	"	1906	10 r.
332	Mõrdo, hr.	"	1910	50 k.
333	Mõru, A.	"	1910	1 r.
334	Mõru, pr.	"	1910	1 r.
335	Müller, Hans	"	1910	50 k.
336	Müristaja, M. neuu	Ufa kuberm.	1910	50 k.
337	Müür, Karl	Tartus	1910	1 r.
338	Narusk, E. pr.	"	1910	1 r.
339	Narusk, Gust.	"	1910	1 r.
340	Neeri, Aug.	"	1910	1 r.
341	Neifeld, Olga	"	1910	1 r.
342	Neukardt, neuu	"	1910	60 k.
343	Neumann, Leonhard	"	1910	2 r.
344	Nieländer, Amalie	"	1910	50 k.
345	Nifonton, hr.	"	1910	50 k.
346	Niggol, H.	"	1910	50 k.
347	Niggol, L. neuu	"	1909	1 r.
348	Niggols, E.	"	1910	50 k.
349	Noormets, Antoni	"	1910	50 k.
350	Nõges, M.	"	1910	1 r.

Järg.	Nimi.	Elukoht.	Kust ajast saadik liige.	Liikme- maks.
351	Obermann, Otto	Tartus	1906	1 r.
352	Obst, Ed.	"	1908	1 r.
353	Ojanson, Chr.	"	1910	50 k.
354	Olberg, H.	"	1910	50 k.
355	Opmann, Gustaw	"	1910	50 k.
356	Opmann, Jakob	"	1910	50 k.
357	Oss, Alice	"	1910	3 r.
358	Oss, hr.	"	1907	2 r.
359	Ottas, Dr. med.	"	1910	10 r.
360	Ottas, hr.	"	1908	2 r.
361	Pabo, Hugo	"	1910	1 r.
362	Pahkel, K.	"	1910	1 r.
363	Paldrock, A. Dr. med.	"	1909	5 r.
364	Palial, E. neu	"	1910	50 k.
365	Panow, L. pr.	"	1910	50 k.
366	Parik, Jüri	"	1910	3 r.
367	Park, Aug.	"	1910	50 k.
368	Perkel, pr.	"	1910	50 k.
369	Parts, Karl, cand.	"	asutaja l.	5 r.
570	Parts, M.	"	1908	5 r.
371	Parusk, hr.	Elwas	1910	3 r.
272	Pasternak, A.	Tartus	1910	50 k.
373	Paulson, hr.	"	1910	50 k.
374	Pebson, J.	"	1910	50 k.
375	Pedaja J.	"	1910	1.50 k.
376	Pedajas, Ed.	"	1910	50 k.
377	Peerna, E. neu	"	1910	2 r.
378	Peipsi, A.	"	1910	5 r.
379	Perli, G.	"	1910	50 k.
380	Petermann, J.	"	1910	50 k.
381	Petsch, Auguste	"	1910	50 k.
382	Petsch, G.	"	1910	50 k.
383	Petula, Ew.	"	1910	50 k.
384	Pihlik, P. S.	Elwas	1910	50 k.
385	Pihlo, R.	Tartus	1910	1 r.
386	Pikson, M.	—	1910	1 r.
387	Pill, Hans	Tartus	1910	1 r.
388	Pill, J.	"	1910	1 r.
389	Pintmann, Aug.	"	1910	1 r.
390	Pippo, A.	"	1910	1 r.
391	Pirk, Jüri	"	1910	1 r.
392	Plaks, K.	"	1910	50 k.
393	Pokrowski, hr.	"	1910	50 k.
394	Popow, pr.	"	1910	50 k.
395	Praggi, Rudolph	"	1906	1 r.
396	Pratka, hr.	Penujas	1910	50 k.
397	Pribõischewski, hr.	Tartus	1910	50 k.
398	Pruuli, Jaan	"	1906	1 r.
399	Pukk, H.	"	1910	50 k.
400	Puusemp, Johann	"	1910	1 r.

Järg.	Nimi.	Elukoht.	Kust ajast saadik liige.	Liikme- maks.
401	Puusep, Marie	Tartus	1910	1 r.
402	Pärn, A.	"	1910	2 r.
403	Pärn, Karl	"	1910	5 r.
404	Pääsuke, A.	"	1910	1 r.
405	Pöder, Aug.	"	1910	1 r.
406	Pöld, H. pr.	"	1908	1 r.
407	Pöld, Peeter	"	asutaja l.	5 r.
408	Raag, Kristjan	"	1906	2 r.
409	Rabba, Kusta	"	1907	1 r.
410	Rabba, Märt	"	1910	2 r.
411	Raig, Gustaw	"	1910	50 k.
412	Rammul, Jaan	"	1910	1 r.
413	Rattasep, Karl	"	1910	1 r.
414	Raud, Märt	"	1908	15 r.
415	Raud, Märt	Riias	1908	1 r.
416	Raudsepp, Aleks.	Tartus	1910	50 k.
417	Raudsep, M.	"	1910	50 k.
418	Rebane, E.	"	1910	1 r.
419	Rebane, Jaan	"	1910	1 r.
420	Reinhold, Emilie	"	1910	50 k.
421	Reimann, Marie	"	1909	1 r.
422	Reimann, Salme	"	1910	1 r.
423	Reimann, Jaan	"	1906	2 r.
424	Reinbaum, Andreas	"	1907	1 r.
425	Reinik, Endel	"	1910	3 r.
426	Reinik, Mart	"	1908	1 r.
427	Remmer, P.	"	1910	1 r.
428	Resnek, L. pr.	"	1910	50 k.
429	Riedel, hr.	"	1910	1 r.
430	Riisi, hr.	Penujas	1910	50 k.
431	Riiwes, G.	Tartus	1910	1 r.
432	Riomar, Jaan	"	1906	1 r.
433	Ronimois, Joh.	"	1910	3 r.
434	Roth, P.	Elwas	1910	50 k.
435	Rässa, P.	Tartus	1910	50 k.
436	Rütli, Oskar cand.	"	1907	3 r.
437	Rüütel, H.	"	1910	1 r.
438	Saabel, Liine	"	1910	3 r.
439	Saal, Jaan	"	1910	50 k.
440	Saal, Rudolf	"	1910	50 k.
441	Saar, M.	"	1910	50 k.
442	Saar, Peeter	"	1910	5 r.
443	Saarmann, A.	"	1910	1 r.
444	Saarwa, J.	Wõnnu kih.	1910	1 r.
445	Saharow, hr.	Tartus	1910	1 r.
446	Saharow, N.	"	1910	50 k.
447	Sahr, L.	"	1910	1 r.
448	Sammel, K.	"	1910	50 k.
449	Sarap, A. pr.	Sompas	1910	1 r.
450	Sarepera, Tõnis	Elwas	1910	1 r.

Järg.	Nimi.	Elukoht.	Kust ajast saadik liige.	Liikme- maks.
451	Sarew, Oskar	—	1910	1 r.
452	Sarw, J. cand.	Tartus	1909	1 r.
453	Sarw, J. pr.	"	1910	1 r.
454	Sarw-Espenstein, N.	"	1910	1 r.
455	Sassian, M. neuu	Kirepis	1910	1 r.
456	Sauer, F.	Tartus	1910	1 r.
457	Schiff, pr.	"	1910	2 r.
458	Schulzenberg, Anna	"	1906	1 r.
459	Schulzenberg, Anton Dr.	"	asutaja l.	1 r.
460	Schulzenberg, A.	Penujas	1910	1 r.
461	Schwalbe, Joh.	Tartus	1910	1 r.
462	Seersant, Karl	"	1910	50 k.
463	Sell, Karoline	Wõnnu kih.	1906	1.50 k.
464	Seppa, H.	Tartus	1910	1 r.
465	Sepp, Peet	"	1910	1 r.
466	Sepmann, Aug.	"	1910	5 r.
467	Seweriwa. pr.	"	1910	50 k.
468	Sibul, K.	"	1910	2 r.
469	Siiak, Aug.	"	1910	1 r.
470	Siiak, Heimi	"	1910	1 r.
471	Siilu, hr.	Penujas	1910	1 r.
472	Siiska, Heinrich	Tartus	1910	1 r.
473	Sild, W. neuu	Hummulis	1910	2 r.
474	Sildnik, Aug.	Tartus	1910	1 r.
475	Singer, hr.	"	1910	50 r.
476	Sisask, A.	"	1910	1 r.
477	Sisask, Joh.	"	1907	3 r.
478	Sons, neuu	"	1910	1 r.
479	Soolkin, hr.	"	1910	1 r.
480	Soosaar, J.	"	1910	1 r.
481	Soss, A. neuu	"	1910	50 k.
482	Sossi, M.	Kambjas	1910	50 k.
483	Soowald, Julie	Tartus	1910	2 r.
484	Stark, Ber	"	1910	1 r.
485	Steinberg, hr.	"	1910	50 k.
486	Sternfeldt, hr.	"	1910	50 k.
487	Strandberg,	Tüiril	1907	25 r.
488	Stöhm, A.	Tartus	1910	1 r.
489	Subert, hr.	"	1910	1 r.
490	Sula, O	"	1910	2 r.
491	Sulbi, Hendrik	"	1910	1 r.
492	Sööt, Eduard	"	1906	50 k.
493	Sööt, K. E.	"	1906	5 r.
494	Sülk, N.	"	1910	1 r.
495	Sütt, P.	"	1910	50 k.
496	Taferson, hr.	"	1910	50 k.
497	Tamm, Elise	"	1910	1 r.
498	Tamm, Herb.	"	1910	50 k.
499	Tamm, Pauline	Rakkes	1910	2 r.
500	Tamm, Peeter	Tartus	1910	1 r.

Järg.	Nimi.	Elukoht.	Kust ajast saadik liige.	Liikme- maks.
501	Tammann, Wold.	Tartus	1907	1 r.
502	Tammann, Tõnis	"	1910	1 r.
503	Tammark, Hendrik	"	1910	1 r.
504	Tammemägi, Jaan	"	1906	1 r.
505	Tammes, Philip	"	1910	1 r.
506	Tammur, Arthur	"	1910	50 k.
507	Tarkpea, L. neuu	"	1910	3 r.
508	Teas, Jüri	"	1906	2.50 k.
509	Teetsow, A.	"	1910	5 r.
510	Teetsow, E. pr.	"	1910	1 r.
511	Tekkel, Paul	"	1910	1 r.
512	Tenison, A. pr.	"	1910	1 r.
513	Tenno, E. pr.	"	1910	50 k.
514	Terpelowskaja, A. pr.	"	1910	1 r.
515	Terwandt, J.	Penujas	1910	1 r.
516	Texbing, pr.	—	1910	1 r.
517	Thal, neuu	Tartus	1910	1 r.
518	Tiedt, J.	Kolga-Jaanis	1907	2 r.
519	Tikst, Joh.	Tartus	1910	2 r.
520	Tima	Penujas	1910	50 k.
521	Timonow, hr.	Tartus	1910	3 r.
522	Tischler, Peeter	"	1910	50 k.
523	Tobber, A.	"	1910	1 r.
524	Tohwi, Joh.	"	1910	50 k.
525	Tomson, H.	Wana-Peterhofis	1910	1 r.
526	Tooming, A.	Tartus	1910	1 r.
527	Tork, Juhan	"	1910	1 r.
528	Totta, M.	"	1910	1 r.
529	Treffner, Hugo	"	1910	1 r.
530	Treffner, K.	"	1910	1 r.
531	Treffner, M. pr.	"	1910	50 k.
532	Treufeldt, G.	"	1910	1 r.
533	Treufeldt, H. pr.	"	1910	1 r.
534	Triefeldt, J.	Lipnos, Wiitebsk. k.	1910	1 r.
535	Tross, J.	Tartus	1910	1 r.
536	Tross, L. pr.	"	1910	1 r.
537	Tukmatlew, Terenti	Piirisaares	1910	50 k.
538	Tõnisson, Aleks.	Tartus	1910	50 k.
539	Tõnisson, Jaan cand.	"	1906	10 r.
540	Tõnisson, juh.	"	1910	50 k.
541	Tõnisson, Jüri	"	1910	3 r.
542	Tõnisson, Peeter	"	1910	50 k.
543	Tõõtsi, hr.	Abjas	1910	1 r.
544	Türna, W. pr.	Tartus	1910	1 r.
545	Uggur, A.	"	1910	1 r.
546	Uhlfeldt, G.	"	1910	50 k.
547	Uibopuu, Anna	"	1910	1 r.
548	Uibopuu, Friedrich	"	1908	5 r.
549	Uin, Taawet	"	1910	1 r.
550	Ulst, Jüri	"	1909	50 k.

Järg.	Nimi.	Elukoht.	Kust ajast saadik liige.	Liikme- maks.
551	Undritz, P.	Suure-Ulilas	1906	1 r.
552	Unger, Amalie	Paluperas	1910	1 r.
553	Unt, Ally	Tartus	1908	1 r.
554	Unt, pr.	"	1910	50 k.
555	Ures, Jaan	"	1906	3 r.
556	Usin, Karl	"	1910	1 r.
557	Waga, Joh.	"	1909	1 r.
558	Waher, A.	"	1910	50 k.
559	Waldmann, hr.	Kri'mmis	1906	2 r.
560	Waldmann, pr.	"	1906	2 r.
561	Walgemäe	Penujas	1910	50 k.
562	Walk, Hans	Tartus	1909	3 r.
563	Wares, hr.	Penujas	1910	1 r.
564	Wassermann, K.	Tartus	1910	1 r.
565	Wassermann, hr.	"	1910	1 r.
566	Weide, Adele	"	1910	50 k.
567	Wenzel, W.	"	1910	1 r.
568	Wenzel, B. pr.	"	1910	1 r.
569	Werchoustinski, pr.	"	1910	50 k.
570	Westel, Anna	"	1910	3 r.
571	Weyden, neuu	"	1910	50 k.
572	Wiermann, J.	"	1910	50 k.
573	Wiidik, S.	Kaarlis	1910	1 r.
574	Wiidik, Peeter	Tartus	1906	1 r.
575	Wiira, Hans	"	1910	5 r.
576	Wilde, Alwine	"	1906	7 r.
577	Wiljak, K.	"	1910	50 k.
578	Willigerode, Paul õp.	"	1906	5 r.
579	Willmann, Ed.	"	1910	1 r.
580	Willmann, R.	"	1910	2 r.
581	Windt, Emilie	"	1910	50 k.
582	Windt, Emma	"	1910	50 k.
583	Wipper, Katarina	"	1910	50 k.
584	Wirgo, Ed.	"	1910	1 r.
585	Wirkhaus, Oskar	"	asutajaliige	20 r.
586	Woitke, M. pr.	"	1910	1 r.
587	Wochla, pr.	"	1910	1 r.
588	Wunk, Mihkel	"	1907	1 r.
589	Wäär, K.	"	1910	1 r.
590	Wäär, N. neuu	"	1910	1 r.
591	Õun, Jüri	"	1906	1 r.
592	Über, Andres	Lüganusel	1910	1 r.
593	Zeichenbach, pr.	Tartus	1910	1 r.
594	Zellinsky, hr.	"	1910	1 r.
595	Zeresk, Anna	"	1910	50 k.
596	Zimmermann, Helene	"	1910	50 k.
597	Zirk, Jaan	"	1910	60 k.
598	Zirk, Joh.	Wõnnu kih.	1910	1 r.
599	Züpsmann, D.	Kardes	1908	1 r.

B. Seltsi osakonnad.

Seltsil oli 1910. aastal 14 osakonda. Toome nende tegevusest lühikese ülewaate:

Ahja osakond.

Tegewusepiiriks on Ahja wald Wõnnu kihelkonnas. Eestseisuses on 6 liiget. Esimees Jaan Puusepp. Liikmeid on 30: meesterahwaid 21, naesterahwaid 9. Eestseisuse koosolekuid peetud 3, üleüldiseid 1, pidusid 1.

Sissetulek 219 r. 54 kop.

Wäljaminek 138 r. 51 kop.

Tööd takistab see asjaolu, et osakonnal maja puudub, nii et ta kusagil koosolekuid ega pidusid toime ei saa panna. Koolimajasid koosolekuteks ega pidudeks ei lubata.

Ambla osakond.

Tegewusewäljaks on Ambla kihelkond Järwamaal. Eestseisuses on 13 liiget. Esimees A. Unt. Liikmeid oli 152: meesterahwaid 114, naesterahwaid 38. Ära on peetud 10 eestseisuse-, 3 üleüldist, 3 pidutoimekonna koosolekut, 2 kõneõhtut, 10 pidu, pääle selle 1 näitemüük.

Sisse tulnud 2857 r. 33 kop.

Wälja läinud 2831 r. 28 kop.

Osakond on oma pääjõudu algkooli ülespidamise pääle pannud.

Awinurme osakond.

Tegewusewäli Awinurme wald Torma kihelkonnas. Eestseisuses 6 liiget. Esimees K. Pilleson.

Liikmed: 18 meesterahvast, 16 naest., kokku 34.

Eestseisuse koosolekuid peetud 13, üleüldiseid 2. Toime pandud 2 kõneõhtut ja 1 jõuluõhtu.

Sisse tulnud 28 r. 96 k.

Wälja läinud 18 r. 45 k.

Tööd takistab ruumide puudus. Koosolekute pidamine sellepärast raske.

Näitemüügi toimepanemiseks ei andnud kuberner luba, waimuliku kontserdi toimepanemiseks Torma kirikus ei saadud kirikuwalitsuselt luba.

Kihelkonna osakond.

Tegewusewäljaks on Kihelkonna kihelkond Saaremaal.

Eestseisuse liikmeid 12. Esimees A. Habicht.

Eestseisuse koosolekuid peetud 5, üleüldiseid 2. Toime pandud 6 kõneõhtut ja ilulugemist, 15 piduõhtut.

Liikmeid 58 meester. ja 24 naester., kokku 82.

Sisse tulnud 1424 r. 29 k.

Wälja läinud 1245 r. 59 k.

Osakond on päärohkku algkooli ülewalpidamise päale pannud.

Kursi osakond.

Tegewusewäli Kursi kihelkond.

Eestseisuses 11 liiget. Esimees J. Jalak.

Liikmeid: 42 meester., 40 naester., kokku 82.

Peetud 4 eestseisuse- ja 1 üleüldine koosolek. Toime pandud 1 pidu.

Sissetulek 462 r. 06 k.

Wäljaminek 457 r. 19 k.

Raskusi sünnitanud ruumi küsimus ja koosolekute ja pidude lubasaamine.

Kõik jõud läheb tütarlastekooli ülewalpidamise päale ära.

Laatre osakond.

Tegewusewäli Laatre wald Sangaste kihelkonnas.

Eestseisuse liikmeid 10. Esimees Peet Riis.

Liikmeid 37 meester. ja 9 naester., kokku 46.

Peetud: 4 eestseisuse-, 2 üleüldist koosolekut.

Toime pandud 2 näitemängu.

Sissetulek 236 r. 93 k.

Wäljaminek 140 r. 04 k.

Osakonnale on kõige rohkem raskusi sünnitanud korteriküsimus, sest et koosolekute ja pidude jaoks ruumid puuduwad.

Marienburgi osakond.

Tegewusewäli Marienburgi alew ümbrusega.

Eestseisuse liikmeid 10. Esimees Johann Märtsen.

Liikmeid — meesterahwaid 83, naesterahwaid 9, kokku 92.

Ära peetud: 6 eestseisuse- ja 2 üleüldist koosolekut.

Toime pandud: 1 kirjandusline õhtu ja 1 näitemüük ühes näitemängu-õhtuga.

Sissetulek 547 r. 55 k.

Wäljaminek 270 r. 87 k.

Kõige rohkem raskusi teeb seltsile sündsate ruumide puudus. Üüritud ruumide rent läheb nõnda kalliks, et pääle suurema pidu wäiksemaid piduõhtuid ega kirjanduslisi õhtuid toime ei saa panna, sest ka pidudest osawõtmine on rahwa poolt kaunis leige.

Nõo osakond.

Tegewusewäljaks on Nõo kihelkond.

Eestseisuse liikmeid 15. Esimees Th. Roosileht.

Liikmeid: 85 meester. ja 30 naester., kokku 115.

Ära peetud: eestseisuse koosolekuid 4, üleüldiseid 3. Toime pandud 2 pidu.

Sissetulek 1015 r. 43 k.

Wäljaminek 62 r. 93 k.

Osakond paneb oma töös päärõhku õppiwa nooresoo toetamise pääle kohalises kihelkonnakoolis ja katsub wallakoolisid aineliselt aidata. Ka on ta kodulaste õpetamiseks sammusid teinud.

Takistusi teeb osakonnale ruumide puudus, ka ei maksa seltsiliikmed oma liikmemaksu ära.

Puka osakond.

Esimees K. Toom. Liikmete arwu üle ei ole osakond teateid andnud.

Ära peetud: 6 eestseisuse-, 4 üleüldist koosolekut.

Sissetulek 78 r. 04 k.

Wäljaminek 45 r. 75 k.

Eestseisus kaebab, et osakond wähhjakäiku käib, sest et tegewad liikmed kõik laiale on läinud. Suuri raskusi teeb osakonnale ruumide küsimus.

Püha osakond.

Tegewusewäli Püha kihelkond Saaremaal.

Osakonna esimees õp. Reitag kirjutab:

Möödaläinud aasta tegewuse pääle tagasi waadates wõib ütelda, et selts oma üürikeses eas jällegi natuke edasi jõudnud on. Natukene, ütleme meie sellepärast, et sest ajast pääle, kus meie esialgne nõu ühte paremat emakeelset rahwakooli käima panna ikka nõuiks on jäänud ja esimene suur waimustuse tuli nagu toores puus pikaldasema hooga põleb, seltsi tegelased oma pääülesandeks loewad, kõlbulist pinda wõita ja harida järgnewale põlwele, kes meie kiwirikkal ja wilja-waesel tööpõllul parema õnnega töötada wõiksiwad. Seltsi eestseisusel on mitmesuguste raskustega wõidelda olnud; neid wõime meie kahte liiki jagada: kohalised olud ja enam üleüldine elamise ja olemise wiis.

Kohaliste olude seas puutub meile esimese raskusena silma: seltsil ei ole sündsast ulualust, kooskämise kohta, maja. Peame oma lahkete naabrite sõpruse pääle toetama.

Teiseks on tähendada, et Saaremaa nooremad inimesed on wilunud aasta ilusamal ajal kodukihelkonnast wäljaspoole rändama ja omale teenistust otsima. Nende hulgas on nii mitmed agaramad seltsi elust osawõtjad. See aga ei mõjaks mitte nii wäga takistawalt töö pääle, kui kojujääjad osakonna liikmed kõik, esimesest wiimaseni, teeksiwad, mis nende kohus on. Nii mitme näost ja teost paistab leigus seltskondlise elu edendamise wastu. Seletada wõib seda wahest osalt raskete kohaliste majanduse elu tingimistega, kus elumured inimest tükiks ja tuimaks kipuwad tegema. Sellewastu aga waidleb kurwastaw nähtus, et nii mitmed murelapsed omale meelelahutust otsiwad ebahallikatest. Joomisest tunnistawad kihelkonna elutundjad ja päältwaatajad, et see möödaläinud aastal „pigem“ kaswanud kui kahanenud on. Karskuse keskoimekonna asjaajaja ringreis, mis otsaga ka Pühasse jõudis ja teaduslisel alusel pühalasi inimesesoo kõige wanema ja kõige wägewama waenlasega — alkoholiga — tutwustas, ei ole kusagil sügawaid jälgi järele jätnud. Wist mõtleb suurem hulk, et nii põlist ja walusat orjaiket, kui joomakomme, wanadest raukadest kuni imejate rinnalasteni, rahwa kaelast ära ei wõi weeretada — muidu saaks ta ju liig nobedasti õnnelikuks ja läheks nii suureliseks, et ta oma ihuelu tarwituste kõrwal suure hoolega

ka waimuwalgust ja silmaselgust igas teaduse ja töö harus nõudma hakkab. Karta tuleb, et kui talukoha ostmistega ja hoolsa töö ja waewaga mõned üksikud oma elujärge välispidi parandawad, siisgi, hariduse ja sündsä ajakohase kooli puuduse pärast tulewased rahwapojad ja -tütred siin nurgas alasti omakasu taga hakkawad nõudma. Kuid kasina haridusega inime on ja jääb ikka lühikese nägemisega ja wiletsa arusamisega ka omakasu kohta. Omakasuks arwab ta, kui ta sellepoolest teistest pääjagu pikem on, kui ta lapse linna wiib ja kusagile wiletsa korteri, kuiwa leiwa ja wõörakeelse kooli hoolde jätab. Et aga linnaelu warjuküljed maalapsele palju kardetawamad waenlased on, kui teistele ja teda mustatöötegiast põllumehe põlwest ära wõõrutab, laste ja wanemate wahekorra loomuwastaseks teeb, sellest ei nähta palju hoolitawat.

Küllap tulewad päewad sellepoolest selgust toowad, et tõsine külakoolide eest hoolitsemine ja emakeelne kõlbuline laste õpetus ja kaswatus wanemate silma all tublide kooliõpetajate juhatusel meie talurahwa elu ja põlwe parandada aitab.

Selles mõttes on ka seltsi tegelased püüdnud tööd teha, kui nad oma pisku waraga noorematele sündsat lugemismaterjali — raamatuid — on nõutanud ja nende walimise juures enam rõhku raamatute sisemise wäärtuse pääle on pannud. Niisama on ka pidulikudel koosolekutel pakutud palade kaswatuslist külge ja hästi mõjuwat tublidust silmas peetud.

Selts on aruande-aastal wiis eestseisuse ja kaks üleüldist liikmete koosolekut ära pidanud. Perekonna-õhtuid on kolm olnud. Perekonna-õhtutest osawõtmine on rahuloldaw olnud.

Seltsi liikmeid on Osakonnal 50, nende seas 47 meesterahwast ja 3 naesterahwast.

Kahjuks on paljud aruande-aasta liikm e r a h m a k s m a t a jätnud.

Üleüldine kassa sissetulek aruande-aastal on 56 rbl. 90 kop. Wäljaminek aruande-aastal on 123 rbl. 02. k.

Eestseisuses oli 12 liiget.

Ranna osakond.

Tegewusewäli Ranna wald Kodawere kih.

Eestseisuse liikmeid 6. Esimees J. Priimägi.

Liikmeid: 15 meester. ja 6 naester., kokku 21.

Ära on peetud 5 eestseisuse-koosolekut, kuna üleüldiseid koosolekuid ei ole olnud. Toime on pandud 2 pidu.

Sissetulek 88 r. 15 k.

Wäljaminek 74 r. 99 k.

Eestseisus kaebab, et kohalik rahwas osakonna tegewuse wastu wäga umbusklik on. Wallawolikogu ei andwat wallamajas kooskäimise luba ja wallaametnikud töötawat osakonna wastu. Osakonna tegewus on sellepääle juhitud, et rahwa usaldust wõita. Tööd takistab see asjalugu, et kirjawahetus politseiga pääseltsi kaudu peab käima.

T a p a o s a k o n d.

Tegewusewäli Tapa alew.

Eestseisuse liikmeid 9. Esimees Johann Saarw.

Liikmeid: 125 meester., 49 naester., kokku 174.

Ära peetud: 8 eestseisuse-, 3 üleüldist koosolekut. Toime pandud 2 kirjanduseõhtut, 1 näitemüük, 9 muud pidu.

Sissetulek 2041 r. 64 kop.

Wäljaminek 1939 r. 62 kop.

Raskusi teeb osakonnale rahapuudus. Osakond kulutab oma jõudu algkooli ülewalpidamise pääle.

T ä n n a s s i l m a o s a k o n d.

Tegewusewäli: Wana-Tännassilma wald.

Eestseisuse liikmeid 15. Esimees Märt Kase.

Liikmeid: 58 meester. ja 17 naester., kokku 75.

Ära peetud: 10 eestseisuse-, 2 üleüldist koosolekut. Toime pandud 9 pidu.

Sissetulek 536 rbl. 55¹/₂ kop.

Wäljaminek 373 rbl. —

Osakond panebäärõhku raamatukogu suurendamise ja näitelawa sisseseadmise pääle. Kõige suuremat raskust sünnitab ruumide puudus.

W a l g a o s a k o n d.

Tegewusewäli Walga linn.

Eestseisuse liikmete arw 21. Esimees A. Tamberg.

Liikmeid: 130 meester. 38 naester., kokku 168.

Ära peetud: eestseisuse koosolekuid 10, üleüldiseid 2. Toime on pandud 2 kõneõhtut ja 1 jõulupuu.

Sissetulek 2758 rbl. 36 kop.

Wäljaminek 632 rbl. 79 kop.

Eestseisus kirjutab osakonna tegewuse üle järgmiselt:
1909. aastal tõusis seltsis mõte kooli käima panna. Kooli tüüpuse üle harutades jõuti otsusele 6-aastase kursusega kõrge-

mat rahwakooli asutada. Kooliprogramm kui ka põhjuskiri töötati valmis. Waheajal, kui Tartus Hariduseseltside kongress ära peeti, kus muu seas tarwiliseks arwati, et haruseltsid iseseiswaks saama peaksiwad, hakkas ka meie selts selleks sammusid astuma. Kooli awamisega otsustati kuni seltsi iseseiswaks saamiseni oodata. Põhjuskirja mitmekordse, wormiwigade tõttu, tagasisaatmisega läks aasta mööda, nõnda et selts iseseiswaks saamise lootuse kaotas ja kooli awada otsustas. Kohalik rahwakoolide inspektor, kelle käest seltsi esimees kõrgema rahwakooli awamiseks luba küsis, ütles esialgu, et awada wõiwat, pärast aga seletas, et tema ainult wäikest emakeelega algkooli awada lubawat. Et mitte enam asjaga kauem wiiwitada, seati uus õpekawa põhjuskirjaga 2-klassilise — wiie jaoskonnaga — algkooli tarwis kokku, mis ka inspektori poolt wastu wõeti.

Kool awati 25. okt. 1910. a. Nikolai uul. linnamajas ühe kooliõpetajanna juhatusel. Lapsi tuli nõnda palju kokku, et kõiki ruumipuudusel wastu ei saadud wõtta, waid ainult 48 last. Esialgu awati ainult kaks jaoskonda. Kooliraha on järgmine: I. jaosk. — 5, II. j. — 7, III. j. — 9, IV. j. — 12 ja V. j. — 15 rubla aastas.

Kooli wäljaminekud tõusewad juba praegu, eelarwe järele, aastas 800 rubla pääle. Sellest kooliõpetaja palgaks 500 rubla, siis weel üür, walgustamine, kütmine, inwentari kulud, puhastamine j. n. e. Kooliraha tuleb sisse umbes 200 rubla, nõnda et seltsil pääle 500 rubla juurde maksta tuleb, kuid selts muidugi selle pääle ei waata. Et seltsil tänini kooli ei olnud, siis aitas ta linna waesemaid algkooli-õpilasi kooliraha maksimisega. Nüüd, mil seltsil oma kool on, saab ta tulewikus rohkem oma kooli waesemate õpilaste eest muretsema — neile prii kooli ja ka wõimalikul korral õpeabinõusid ja riideid andma. Et ainelist jõudu suurendada, tahab selts suurema hoole ja agarusega tööle hakata — pidusid ja kõneõhtuid jne. toime panna.

Kokkuwõte.

Osakondadel oli kokku 1121 liiget. Sisse tuli neil aasta jooksul 12.351 rbl. 73¹/₂ k., läks wälja 8354 r. 3 kop.

Pääseltsil ühes osakondadega oli 1720 liiget, sissetulek kokku 41.892 r. 11¹/₂ kop., wäljaminek 36.906 rbl. 49 kop. Pääselts ühes osakondadega peab 6 kooli ülewal.

